

OBLETNICA

4. oktober 1945 — rojstni dan Gradisa. Obletnica kot vse druge. Tih je odšla mimo nas, brez proslave, brez hrupa, kot se pač sliši v času izvajanja stabilizacijskih ukrepov.

37 let trdega dela, vmes so vzponi in padci, toda preko 5000 velikih in majhnih zgrajenih objektov stoji, služi svojemu namenu in živi dalje. To potrjujejo tudi številna priznanja in reference. Angažiranost za socialistične samoupravne rešitve, za boljše gospodarjenje, nove tehnološke dosežke, za ekonomsko logiko, je bila prisotna skozi vsa desetletja. Smo orientirani v delo, v reševanje problemov. Zavedamo se resnosti težav, ki nas čakajo, zavedamo pa se tudi svojih sposobnosti in moči Gradisa. Niso nas uspravali uspehi, doseženi v minulem obdobju, pa tudi sedanja težka situacija nas ni našla nepripravljene. Še je tu 8000 Gradisovcev, na katere je potrebno računati.

Tu je tudi Zveza komunistov, Konferenca osnovnih organizacij sindikata, mladina, ki je vseskozi zvesto spoštovala politično strategijo svojih kongresov, jo izvajala v vsakdanji praksi in tako iz dneva v dan postajala akcijsko močnejša, prodornejša in učinkovitejša. To velja tudi za nedavni 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije, kjer se je 700 delegatov, med njimi

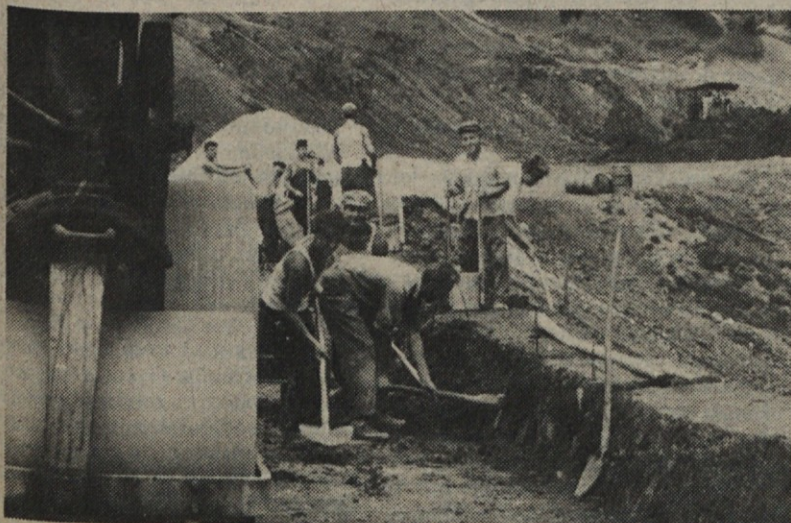
tudi naši delegati, izreklo za odločen boj za gospodarsko stabilizacijo, za pravično delitev ustvarjenega dohodka po ustvarjenem delu. Ne moremo in ne smemo eno govoriti, delati pa drugo. Lepo napisanih sporazumov, pravilnikov s podrobnimi opisi vseh nalog določenega delokroga, dolžnosti in pravic bo kmalu dovolj. Potrebni pa so nam premiki ne samo na papirju, pač pa v naših glavah, in v naših akcijah. Le te pa morajo biti usklajene. Odstopanj od začrtane skupne poti ni. Toda ta pot mora biti organizirana in jasno začrtana.

Razpisani so delokrogi naloge kolektivnega poslovnega organa, tako bodo člani KPO kmalu začeli opravljati svoje odgovorne naloge. Izvršeno je reorganiziranje delovne skupnosti in TOZD Inženiring počasi prevzema svojo funkcijo.

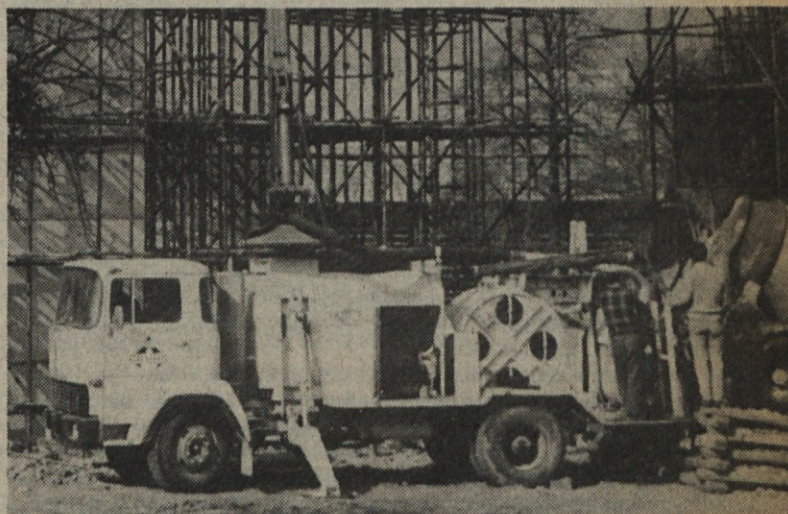
Pogoji za nadaljnji razvoj Gradisa so dani. Od nas samih pa je odvisno ali bomo znali in hoteli vse svoje sile in sredstva združiti in jih nameniti notranji konsolidaciji podjetja, se nenehno strokovno izpopolnjevati ter se organizacijsko in tehnološko pripraviti na nove še uspešnejše naloge tako doma kot v tujini.

Skupni cilj je jasen — prosperiteta Gradisa.

Lojze Cepuš

Naše začetno orodje sta bila kramp in lopata...

... danes pa razpolagamo s sodobnimi gradbenimi stroji in opremo.

Miro Primorac o nastopu v tujini

Le enotni bomo v tujini tudi uspešni

V zadnjem času jugoslovanska podjetja veliko delajo v tujini. Tudi delež slovenskih gradbenih podjetij na tujem ni majhen. Toda ali smo se dovolj dobro organizirali za nastop v tujini? Prvi rezultati na nekaterih področjih kažejo, da ne. Ne gre za samo delo, gre za nekaj več. Nujno je namreč potrebno poenotenje meril za osebne dohodke in prejemke delavcev v tujini.

Prav zaradi tega je zadnje čase veliko govora o pripravi samoupravnega sporazuma o skupnih merilih ter pogojih uresničevanja pravic in obveznosti iz dela pri izvajanju del v tujini.

Poprosili smo **Mira Primorca**, gradbenega inženirja, podpredsednika republiškega odbora gradbenih delavcev Slovenije, da nam pove o tem kaj več:

»Pobudo je dalo pravzaprav zdru-

ženo delo, ker je prav tukaj največ težav. Naš komite pozna te težave, zato smo se tudi mi zavzeli za rešitev tega problema. Imenovana je komisija, ki to delo vodi. Sam pa se bom kot član zveznega odbora zavzemal, da razširimo ta dogovor na vso domovino.«

»Gre predvsem za skupen nastop, ki smo ga sedaj pogrešali. Delavec iz ene OZD je dobival celoten dohodek v dolarjih, drugi spet polovico v dolarjih, polovico v dinarjih. Tu je še minulo pa nadurno delo, kar so do sedaj obravnavali in izplačevali vsak po svoje. Tako se je zgodilo, da sta se na tujem delovišču pojavili dve ali še več delovnih organizacij, delavci pa so bili različno nagrajevani, zaradi česar je prišlo do nepotrebnih nesoglasij.

Glavna značilnost tega sporazuma je v poenotenju pogojev ter večjem deviznem deležu delovne organiza-

cije. Tudi tečajne razlike bi sedaj pripadale delovni organizaciji.

Delavca, ki ustvarja dohodek v domovini, s tem sicer ne bomo ize-

Miro Primorac — Pobudo je dalo združeno delo

načili, pač pa sorazmerno približali delavcu na delu v tujini. Ta je bil sedaj v privilegiranem položaju, saj je bil njegov osebni dohodek nepri- merno višji in še v devizah.«

Mirko Primorac nadalje meni:

»Osebnostno menim, da naj bi bil to dogovor in ne sporazum. Kajti dogovor bi morale potem spoštovati tudi banke, zdravstvene organizacije, predstavništva, trgovinska podjetja in drugi, ki so vključeni v ta posel.

Potrebna bo široka družbeno-politična akcija, da bomo sprejeli ta dogovor ali sporazum, ne samo v Sloveniji, ampak tudi na ravni federacije. Glavno besedo pri tem imajo republiški komite za delo, gospodarska zbornica Slovenije, Zveza sindikatov Slovenije in organizacije združenega dela, ki opravljajo gradbena in montažerska dela v tujini.«

F. Š.

10. KONGRES

ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

Predsedstvo konference sindikata je razpravljalo

Druga redna seja predsedstva konference OOZS Gradisa je bila 16. septembra v mali sejni dvorani delovne skupnosti skupnih služb v Ljubljani. Delegati so na seji izpostavili naslednje:

— Reševanje odnosov med Gradisom in Luko Koper je treba postaviti na trdne temelje in čimprej pristopiti k podpisu samoupravnega sporazuma o dolgoročnem poslovno-tehničnem sodelovanju pri izgradnji luških kapacitet med Gradisom in Luko Koper, ki bo sprejemljiv in ugoden za oba podpisnika.

— V javnih razpravah za 10. kongres ZSS so bila v naših temeljnih organizacijah izpostavljena predvsem naslednje:

1. Pri delitvi dohodka naj se upošteva daljše, srednjeročno obdobje in ne kot sedaj krajše, letno obdobje. Dokler v družbenem usmerjanju razporejanje dohodka v resolucijah ne bomo upoštevali strateške srednjeročne usmeritve, dotlej bo letna politika pragmatična.

2. Vprašanje terenskega dodatka je v zveznem merilu še vedno nerešeno in neusklajeno. Terenski doda-

tek trenutno sicer zadovoljuje delavca, ker mu zvišuje osebni prejemek, vendar ima kasneje negativne posledice, ker se ne šteje v odmero višine pokojnine.

3. Z vprašanjem terenskega dodatka je povezano tudi področje življenjskih in delovnih pogojev gradbenih delavcev, ker še niso povsod urejeni.

4. Gradbeni poklic je v naši družbi neustrezno vrednoten. Ko si sedaj prizadevamo bolje vrednotiti proizvodno delo, mora biti ta proces toliko bolj prisoten v gradbeništvu, saj že vrsto let čutimo čedalje manjši interes mladine za gradbene poklice.

5. Pri nastopu v tujini moramo biti enotni in dobro organizacijsko in kadrovske pripravljene.

— Podano je bilo tudi poročilo o organiziranju sindikata v delovnih enotah v tujini, ki ga je pripravil Vinko Franjo, ki kot predsednik republiškega sindikata pomaga pri organiziranju sindikata v Iraku.

— Posebna točka dnevnega reda pa je bila posvečena tudi izvajanju zaključkov s posveta DPO v Ankaru.

C. P.

Iz seje delavskega sveta Gradisa

Na 4. redni seji so se 7. oktobra v veliki sejni dvorani v delovni skupnosti skupne službe v Ljubljani sestali delegati delavskega sveta delovne organizacije GIP Gradis. Tokrat objavljamo najpomembnejše izvlečke iz dnevnega reda:

— Delavski vet je potrdil naslednje samoupravne akte: Samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med delavci DSSS in TOZD v GIP Gradis, Gospodarski načrt za leto 1982 — GN 82 — DO GIP Gradis, Gospodarski načrt za leto 1982 — GN 82 — Počitniški domovi GIP Gradis, Samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za izgradnjo hotelskega kompleksa »OTRANT« v Ulcinju in Samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za ustanovitev mešanega podjetja v tujini in medsebojnih razmerjih sovlagateljev.

— Razpišejo se prosta delovna mesta za člane kolegijskega poslovodnega organa, direktorja Interne banke, direktorja Delovne skupnosti skupne službe in direktorjev strokovnih služb na DSSS.

— Za vršilca dolžnosti direktorja

tozda Inženiring se imenuje tovariša Andreja Rogača, dipl. ing. gr.

— Delegati so se seznanili z analizo o poslovanju v prvih osmih mesecih letošnjega leta in s primerjavo Gradisa s slovenskim gradbeništvom.

— Delavski svet je obravnaval tudi program ukrepov za odstranitev vzrokov za izgubo, ki je nastala v prvem polletju v tozdu SPO.

— Na delavskem svetu je bilo podano tudi poročilo o poslovanju z združenimi sredstvi v prvih šestih mesecih letošnjega leta.

— Precej časa in pozornosti so delegati delavskega sveta namenili poročilom o finančnih rezultatih pri izvajanju investicijskih del v tujini — Iraku.

— Na koncu so delegati spregovorili o včlanitvi Gradisa v jugoslovansko banko za mednarodno-ekonomsko sodelovanje, o imenovanju delovne skupine in o angažiranju zunanjih strokovnjakov v zvezi z organizacijo Gradisa, o imenovanju komisij za popis sredstev in virov v počitniških domovih itd.

C. P.

V letu 1983 bo Gradis trdo preizkusil svojo sposobnost

Kakšna bo naša zaposlenost

Obseg del, ki ga izražamo vrednostno z obračunano vrednostjo (lastne) proizvodnje in celotnim prihodkom, bo letos nominalno večji od lanskega le za nekaj odstotkov. Računati pa moramo z letošnjim višjim nivojem cen za 20 do 25 %, kar pomeni, da bo letošnji obseg v domovini opravljenih del realno nižji za najmanj 15 % manj kot leta 1981. Letos bo te ure opravilo nekaj več kot 6500 delavcev v domovini.

Celotnega prihodka bomo letos dosegli največ 10 milijard dinarjev, kar bi bilo 4 % več kot smo planirali.

Za leto 1983, kot tudi za nadaljnja leta, smo prvotno predvidevali letno rast 4,5 %, po rebalansu srednjeročnega plana pa pad celotnega prihodka za 1,6 % na leto. Predvidevajoč porast cen v letu 1983 za 20 %, bi mogli predvideti nominalni porast celotnega prihodka v letu 1983 za slabih 20 %, oziroma v vrednosti okoli 11,5 milijard dinarjev.

Poglavitno — poslovni rezultati

Pomembnejši od obsega je uspeh del. Vrednostno je najpomembnejša kategorija za ugotavljanje uspeha dohodek in za ugotavljanje uspešnosti dohodek na (pogojno) uro.

V osmih mesecih smo dosegli 1,9 milijarde, v celem letu 1982 pa predvidevamo okoli 2,9 milijarde dinarjev dohodka, kar bi bilo okoli 5 % več kot leto prej in tudi v primerjavi s planom. Ta dohodek bo komaj zadoščal za pokrivanje obveznosti, na izplačilo podpovprečnih osebnih dohodkov — pri čemer računamo, da ne bomo kršili meril — in za minimalno akumulacijo, kar pa ne bo zadoščalo za vse naše potrebe.

Dohodek na pogojno uro bo znašal letos predvidoma 90 do 95 din (plan 92), osebni dohodek pa 41 do 43 din (plan 43). Takšen osebni dohodek bi omogočil neto mesečno izplačilo v višini 12.600 do 13.000 dinarjev na zaposlenega (v prvih osmih mesecih 12.000 din). Povprečni osebni dohodki v gradbeništvu Slovenije pa so znašali v prvih sedmih mesecih 13.030 din, v gospodarstvu Slovenije pa 13.381 dinarjev.

Težave v planiranju

Za leto 1983 je izjemno težko planirati višino dohodka, ker imamo vsaj štiri neznanke:

1. ali bomo uspeli pridobiti planirani obseg del,
2. kakšno bo gibanje cen; s protinflacijskim programom se predvideva 20 % porast,
3. kakšna bo preskrbljenost z (osnovnimi) materiali, denarjem in opremo ter po kakšnih cenah,
4. v kakšnem obsegu se bomo angažirali v tujini.

Računajoč z gospodarskimi gibanji iz prvih projekcij republike, z našo srednjeročno usmeritvijo ter s podatki o angažiranosti je moč oceniti, da bo dohodek Gradisa v letu 1983 znašal blizu 3,5 milijarde dinarjev. Tak dohodek bi moral zadoščati na eni strani za takšne osebne dohodke, ki realno ne bi bili nižji kot letos, na drugi strani pa bi — tako kot letos — pokrili vse predvidene obveznosti in ustvarili minimalno akumulacijo.

Število zaposlenih delavcev v domovini naj bi se v letu 1983 zmanjšalo za dobra dva odstotka in bi znašalo okoli 6400.

Znane neznanke

Ti prvi osnovni »podatki«, to je ocene za leto 1983, so odvisni — kot že rečeno — od nemajhnega števila neznank. Prav zato bomo morali zdaj in v prihodnje v največji možni meri delovati z ukrepi, ki so v naši moči in torej niso neznanke! Za kaj gre?

Iz ugotovitve, da produktivnost pada, naj bi izšli ukrepi za znižanje števila ur (delavcev) pri določenem obsegu del. To pomeni, da mora biti vsaka obračunana ura za izplačilo osebnega dohodka »pokrita« z opravljenim delom, to je s kubiki, kvadrati, kilogrami, komadi, skratka s količinami, ki smo jih obračunali oziroma prodali našim kupcem. Torej nagrajevanje!

Dalje to pomeni, da bomo pozimi, ko ustvarimo za 20 do 30 % nižje učinke kot poleti, morali delati in obračunati manj, poleti pa več ur — s prerazdelitvijo letnega fonda ur. S tem bomo lahko zmanjšali tudi število nadur, ki so zakonsko omejene na največ 30 na mesec. Vsa leta pa ugotavljamo, da delavec v deseti, dvanajsti uri dela ne more dosegati enakih učinkov kot v rednem delovnem času, še posebej, če dela (obračunava) nadure daljši čas.

Za izboljšanje ekonomičnosti bomo morali zmanjšati stroške po-

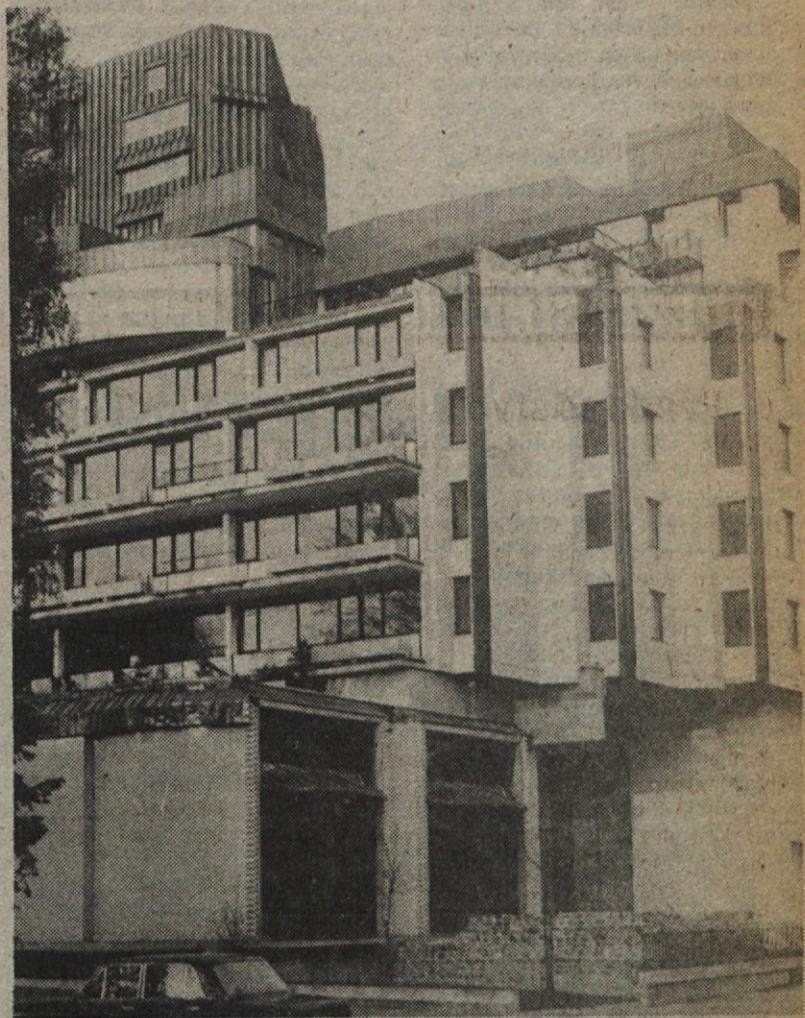
rabljenega materiala in storitev. Že večkrat smo ugotavljali, da predstavljajo stroški tako velik delež v ceni naših izdelkov, da bi s prihrankom materiala v višini 1 (enega) odstotka lahko izplačali dodatno polovico mesečnega osebnega dohodka! Vsi delovni ljudje — pa ne le v Gradisu — bom morali misliti in delati tako gospodarno, kot to praviloma počnemo doma, ko se največkrat trudimo, da ne bi razmetavali denarja, če to ni potrebno (varčevanj).

V Gradisu nimamo majhnih režijskih stroškov, saj znašajo petino do četrtno celotnega prihodka. Zato bomo morali pri režijskih stroških ne le varčevati, temveč preučiti našo organiziranost z namenom, da jih z bolj smotrno organizacijo zmanjšamo.

Vse več del in izdelkov bomo morali (iz) delati skupaj, se (še) tesneje povezati, ponekod pa tudi združiti in s tem ne le zmanjšati stroške ampak tudi krepiti Gradis in zavest naših delavcev.

O delu in delovanju Gradisa v tujini v letu 1983 vključeno z izvozom naših izdelkov, bomo lahko podali prve ocene v naslednjih tednih. Zdaj vemo predvsem za naše obstoječe obveznosti: povečati naš obseg v zunanjetrgovinskem poslovanju in s tem nadomestiti zmanjšanje investicij doma ter hkrati pomagati družbi premoščati težak i gospodarski položaj.

STANE UHAN

Po 9. kongresu ZKS, ki je bil spomladi je pozornost nas vseh v dneh od 11. do 13. oktobra bila priklenjena na dogajanje v kulturnem domu Ivan Cankar v Ljubljani, kjer je bil IO. kongres slovenskih sindikatov. Gradisovci smo na to gradnjo še posebej ponosni, saj je delo naših rok in delavcev SCT. Kulturni dom Ivan Cankar ima bruto površine 49000 kvadratnih metrov in je že član svetovnega združenja kongresnih palač, s tem objektom pa smo v Ljubljani zaključili izgradnjo Trga revolucije.

Prvi podatki pred devetmesečnim obračunom

Rezultati poslovanja so v skladu s planom, a slabši od lanskih

Ob koncu meseca oktobra bomo delavci v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih zopet razpravljali o rezultatih našega dela in se odločali o začasni delitvi dohodka, ki smo ga dosegli po devetmesečnem obračunu. Preden bodo vsi rezultati zbrani in objavljeni v našem časopisu in Gradisovih obvestilih, bo preteklo še precej časa. Trenutno so na razpolago nekateri najpomembnejši podatki, ki kažejo, kako smo poslovali v osmih mesecih letošnjega leta. Osemmesečni obračuni vsebujejo precej manj podatkov, poleg tega pa so nekateri le ocenjeni.

Zaostajanje v Gradisu je manjše

Objavljeni so bili tudi že prvi, zaenkrat še nepreverjeni podatki o gradbeni dejavnosti v Sloveniji. V primerjavi z lanskimi rezultati, se je do konca letošnjega avgusta vrednost opravljenih del nominalno zmanjšala za 2%. Če upoštevamo povečanje cen za okrog 22%, se je vrednost opravljenih del v resnici zmanjšala kar za 19%. Število zaposlenih v slovenskem gradbeništvu se je v tem času zmanjšala za 10%, število opravljenih učinkovitih ur pa je manjše za 12%.

Zgoraj navedene podatke lahko primerjamo z rezultati naših gradbenih enot. Te so v obdobju enega leta povečale vrednost proizvodnje nominalno za 4%, realno pa je vrednost proizvodnje manjša za 14%. Število zaposlenih delavcev je bilo manjše za 7%, število opravlje-

nih učinkovitih ur pa se je zmanjšalo za 6%.

S takim gibanjem smo zaenkrat lahko zadovoljni, saj kaže, da je upadanje investicijske potrošnje v Gradisu nekoliko manjše kot v slovenskem gradbeništvu.

Produktivnost se je poslabšala

Vrednost naše celotne proizvodnje je 5958 milijonov dinarjev in se je nominalno povečala za 4% ter dosegla 66% planirane vrednosti. V osmih mesecih smo obrtnikom plačali 1301 milijonov dinarjev, za gradbene storitve drugih pa 542 milijonov dinarjev. Vrednost lastne proizvodnje je bila 4115 milijonov dinarjev. Večja je nominalno za 1%, z upoštevanjem porasta cen pa je realno nižja za 16%. Dosegli smo 63% planirane vrednosti. Poprečno smo vsak mesec obračunali za 514 milijonov dinarjev vrednosti lastne proizvodnje. Da bomo dosegli planirano vrednost, morajo biti naslednji obračuni višji, v povprečju 603 milijonov dinarjev vsak mesec.

Število zaposlenih delavcev se je zmanjšalo za 6% ali za 444 delavcev. Zaposleni delavci so skupno opravili 9,5 milijonov ur. Učinkovitih ur je bilo skoraj 8 milijonov ali poprečno 152 ur na mesec. Lani smo ob enakem času opravili v mesecu dni 150 učinkovitih ur.

Produktivnost, ki je izračunana z vrednostjo lastne proizvodnje na učinkovito uro (VLP/en), je bila 514 dinarjev. Lani je bila 483 dinarjev. Nominalno se je povečala za 6%, z upoštevanjem porasta pa je nižja za 12%.

Ekonomičnost je v mejah načrtovanega

Celotni prihodek je 6400 milijonov dinarjev. Povečal se je za 16% in je s tem plan dosežen s 64%. Materialni stroški so se prav tako povečali za 16%, medtem ko se je predpisana amortizacija povečala zaradi spremenjenega načina obračuna in novih stopenj za 98%. Dohodek se je povečal za 11%, to je 1909 milijonov dinarjev.

Ekonomičnost našega poslovanja se je v primerjavi z lanskim poslabšala. Lani smo na 100 dinarjev porabljenih sredstev dosegli 146 dinarjev celotnega prihodka, letos pa 143 dinarjev. Načrtovali smo, da bomo v letu 1982 dosegli takšno ekonomičnost, da bomo s 100 dinarji porabljenih sredstev dosegli 141 dinarjev celotnega prihodka. Trenutno je dosežena ekonomičnost boljša od planirane, seveda če so v vseh tozidih prikazali vse stroške.

Obveznosti so še vedno previsoke

Doseženi dohodek smo lahko razdelili le na obveznosti, osebne dohodke in ostanek čistega dohodka. Struktura delitve je bila takšna:

Ekonomska kategorija	I-VIII	GN	I-VIII
	81	1982	82
Dohodek	100	100	100
Obveznosti	29	29	31
Čisti doh.	71	71	69
Osebnih doh.	42	47	44
Ostanek ČD	29	24	25

Obveznosti iz dohodka so približne, saj so nekatere le ocenjene, ker se natančno izračunajo le ob periodičnih obračunih. Vrednost obveznosti je 588 milijonov dinarjev. Povečale so se precej — za 18%.

Čisti dohodek, ki je razlika med dohodkom in obveznostim je 1322 milijonov dinarjev. Povečal se je za 7% in dosega 67% planiranega.

Osebnih dohodki zaostajajo

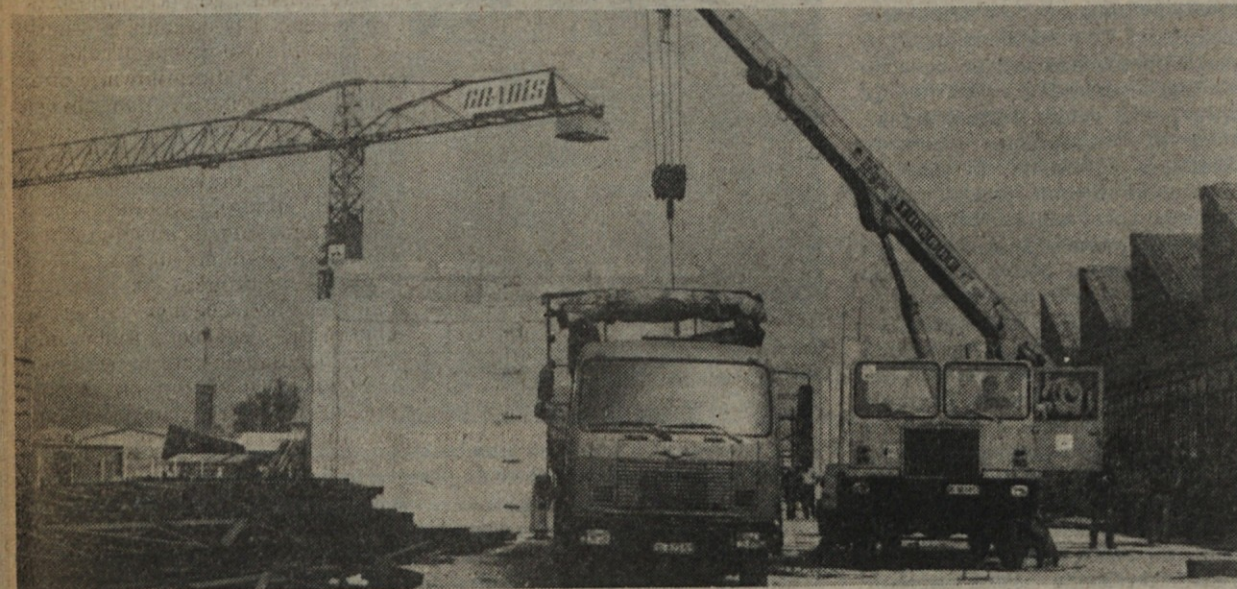
Za osebne dohodke smo do konca meseca avgusta razporedili 842 milijonov dinarjev. Povečali so se za 16%, torej nekoliko več, kot se je povečal dohodek. V Gradisu razporejamo osebne dohodke po naših merilih delitve, t. j. po internih merilih. Po teh merilih je Gradis kot celota pozitiven, kljub temu da so v nekaterih tozidih ta merila presegle. Dogovor določa višino rasti osebnih dohodkov v odvisnosti od rasti primerljivega dohodka (to je dohodek, povečan za minimalno amortizacijo). V Gradisu se je primerljivi dohodek povečal za 1%. Takšen porast dovoljuje porast osebnih dohodkov za 15,4%. V tem izračunu ni upoštevan delež našega izvoza, ki prinese dodatne točke za povečanje osebnih dohodkov. Ker nimamo natančnih podatkov o izvozu, čeprav domnevamo, da je delež izvoza ostal v celotnem prihodu vsaj 3%, lahko rečemo, da smo povečali osebne dohodke v mejah dovoljenega. V osmih mesecih so bili povprečni mesečni neto osebni dohodki 12.000,00 dinarjev, večji so za 23%. Prejemki na mesec pa so bili 14.351,00 dinarjev.

Več o osebnih dohodkih je objavljeno v posebni analizi osebnih dohodkov, merila delitve pa v analizi poslovanja. Obe analizi dobijo vsi organizatorji dela. Ostanek čistega dohodka je 480 milijonov dinarjev, kar predstavlja 25% dohodka. V osemmesečnih podatkih izkazuje TOZD SPO Ljubljana 22 milijonov dinarjev negativnega ostanka čistega dohodka. V tozdu so že sprejeli program ukrepov in jih poslali v obravnavo vsem temeljnim organizacijam v Gradisu.

Po osnovnem kazalniku D/ph (dohodek na pogojno uro), ki je 91,89 din, smo presegle lanski rezultat za 17% in že dosegli planirano vrednost, ki je 92,07 din.

Osebnih dohodki na pogojno uro so se nekoliko bolj povečali (za 22%), kar znaša 40,52 dinarjev.

Z. V.

Vrednost proizvodnje naših gradbenih enot se je nominalno povečala na 47%, realno pa je manjša za 14%.

Delo moraš imeti rad

O delu Interne banke zelo malo pišete, tako so mi zadnjič dejali nekateri člani kreditnega odbora. Najbrž res, saj predstavlja IB močen člen v trdni verigi Gradisa.

V slogi je moč, zato so naše TOZD zavestno združile finančne funkcije na nivoju DO. Interna banka je enoten finančni organizem, katerega osnovni namen je koncentracija finančnih sredstev in strokovna usposobljenost za vse kreditno-denarne posle, ki jih po zakonu lahko opravlja. Gradisova Interna banka je ena izmed prvih bank v Sloveniji.

Naše bralce bo gotovo zanimalo poslovanje Interne banke, zlasti pa koliko sredstev združujemo. Za bolj jasnilo smo prosili direktorja Interne banke, tov. Angelo Kavčič, ki nam je odgovorila takole:

»Naj takoj uvodoma povem, da smo dokaj močna Interna banka, saj trenutno združujemo preko 155 milijard starih dinarjev. Takšen kapital gotovo predstavlja sigurno naložbo, varnost in garancijo vseh partnerjev, s katerimi članice sodelujejo. Plasmaji Interne banke so se skozi vse leto gibali v skladu z viri Interne

banke in znašajo trenutno 150 starih milijard, kar je za 70% več kot v lanskem letu. Obseg povečanja plasmajev je posledica težkih pogojev pri prevzemanju del in vključitve novih področij dela Interne banke, med njimi v prvi vrsti devizno poslovanje.

Glede poslovanja, pa moram povedati, da se kreditni odbor sestaja tedensko, obravnava posamezne primere in uresničuje enotno in skupno finančno politiko članic IB ter finančno planiranje.

Prednost IB je tudi v enotnem in usklajenem nastopu članic do temeljnih bank in drugih finančnih institucij. Preko Interne banke dosežemo tudi največjo stopnjo skupne odgovornosti do nastalih obveznosti.

Kakšne so še druge prednosti Interne banke?

Primerov je več. Naj omenim samo gradnjo MP 3/8. Z garancijo IB je omogočena tudi gradnja lastnih investicij, tako smo npr. samo za gradnjo MP-3 v letošnjem letu izdali za 12,3 milijarde garancij. Sodelujemo pri licitacijah in v zadnjem

Angela Kavčič

času celo za zavarovanja deviznih plačil. Zaupanje v Interno banko je veliko in to moramo ohraniti tudi v bodoče. S podpisom SaS o združevanju deviz v zunanje trgovinskem prometu je IB prevzela tudi del poslovanja deviznega področja in sicer devizni plačilni promet, pridobitev izvoznih kreditov in garancij za izva-

janje del v tujini, izdaja lastnih garancij in spremljavo deviznih planov.

Za ekonomske odnose s tujino je značilna dinamična rast in razdrobljenost poslov. Zato je za planiranje, pospeševanje, usmerjanje in kontrolo ekonomskih odnosov s tujino uporabljati veliko število podatkov in informacij, kar seveda zahteva dodatna znanja in tudi več dela — toda zmogli bomo.

In osebno počutje?

Zadovoljna sem, zlasti, če gre poslovanje v redu, uspešnost IB se meri po tem, če smo v stanju kriti potrebe svojih članic. Moram pa priznati, da je delo IB težko in borba za sredstva vedno ostrejša. Kljub temu pa smo še vedno najbolj uspešna Interna banka v Sloveniji. Naše nasvete, poslovanja in metode dela upoštevajo tudi drugi, dokaz temu so številni obiski in svetovanja.

Poleg odgovornih nalog imam še vrsto funkcij izven Gradisa, sem član IO Združenja bank Jugoslavije, predsednik komisije za finančno in bančno poslovanje GZ SRS, itd., skratka dela je vedno dovolj. Če imaš delo rad, se vse doseže.

LOJZE CEPUŠ

Slovesen podpis in rezultati

Novembra 1980 so predstavniki DO GIP Gradis, SGP Grosuplje, CP Ljubljana, Komunalna skupnost, občina Grosuplje, dotične krajevne skupnosti in drugi v dvorani gasilskega doma v Grosupljem slovesno podpisali družbeni dogovor v zvezi z otvoritvijo kamnoloma v Predolah. Po takratnem dogovoru naj bi kamnolom pričel obratovati prihodnje leto.

Da si obudimo spomin. Glede na veliko pomanjkanje mineralnih agregatov je raziskovalna enota GIP Gradis izvršila raziskovalna dela. Na podlagi tega je bila edina primerna lokacija za odprtje kamnoloma v KS Račna v vasi Predole, pod pobočjem Jelovca. Lokacija je oddaljena cca 500 do 800 m od vasi Predole in je primerna tako glede kvalitete materiala kot transporta.

Ker so rudnine naravno bogastvo, ki se ne obnavlja, je bil na podlagi določil zakona o združenem delu podpisani družbeni dogovor o medsebojnem sodelovanju in urejanju

družbeno-ekonomskih in drugih odnosov, povezanih s pridobivanjem zemljišč in izgradnjo ter izkoriščanjem kamnoloma Predole s pripadajočimi objekti.

»Združevanje dela in sredstev večjega števila delovnih organizacij na področju pridobivanja mineralnih snovi je družbeno upravičeno, saj omogoča usmerjeno, racionalno in visoko organizirano črpanje mineralnih surovin ter zagotavlja potrebne količine surovin vsem uporabnikom.« so zapisali v dogovoru. Poleg tega so se investitorji zavzeli, da bodo zgradili obvoznico od ceste Grosuplje — Mlačovo mimo Grosuplje do avtoceste v dolžini cca 3 km. Vrednost del je ocenjena na 28 milijonov din. Nadalje bodo investitorji Komunalni skupnosti občine Grosuplje plačali kot prispevek 15.00 din od kubičnega metra izkopanega materiala na bazi cen 1. 1. 1980 in ta prispevek se bo vsako leto valoriziral po stopnji splošnega porasta cen v gradbeništvu. Prispevek

se bo uporabljal za izgradnjo oziroma rekonstrukcijo cest na območju občine Grosuplje.

Nadalje so se investitorji na podlagi posebne pogodbe zavezali, da bodo uredili železniško progo in cestišče v vasi Predole, utrdili in asfaltirali cesto, ki vodi od asfaltne ceste Grosuplje — Račna v vasi Predole do konca vasi. V času gradnje kamnoloma bodo skrbeli za redno vzdrževanje navedenega odseka. Investitorji bodo sodelovali v vaščani vasi Predole in Komunalno skupnostjo občine pri asfaltiranju drugih poti v vasi in sofinancirali ta dela.

Obratovanje kamnoloma je v veliki povezavi z izgradnjo cestnega omrežja v ljubljanski regiji in seveda tudi z izgradnjo drugega pasu avtoceste Ljubljana — Zagreb ter s kvalitetno preskrbo betonske in asfaltne mešanice.

Na osnovi predhodnih študij se je pokazalo, da poleg pridobivanja in predelave agregata igra posebno vlogo sama distribucija, ki predstav-

lja višji strošek, kot pa je strošek za sam agregat. Da bo naložba uspešna, je potrebno obravnavati celovito problematiko, od pridobivanja predelave in distribucije mineralnega agregata do zaščite človeškega okolja, ter vključiti v reševanje te problematike vse organizacije združenega dela s področja gradbeništva in IGM z namenom, da enotno rešimo preskrbo s to nujno surovino!

V vsakem primeru nas pomanjkanje kvalitetnega agregata sili v čimprejšnjo izdelavo predhodnih študij, na osnovi katerih se bomo opredelili za naložbo najbolj kvalitetne surovine. Pri tem pa ne smemo pozabiti dokaj zahtevnih pogojev gospodarjenja, zato si je potrebno v celoti predhodno zagotoviti vsa potrebna sredstva, ki naj bodo dejansko združena sredstva vseh zainteresiranih organizacij združenega dela v ljubljanski regiji.

Za slovesnim podpisom morajo biti tudi dejanja in rezultati.

LOJZE CEPUŠ

Območni center vodenja

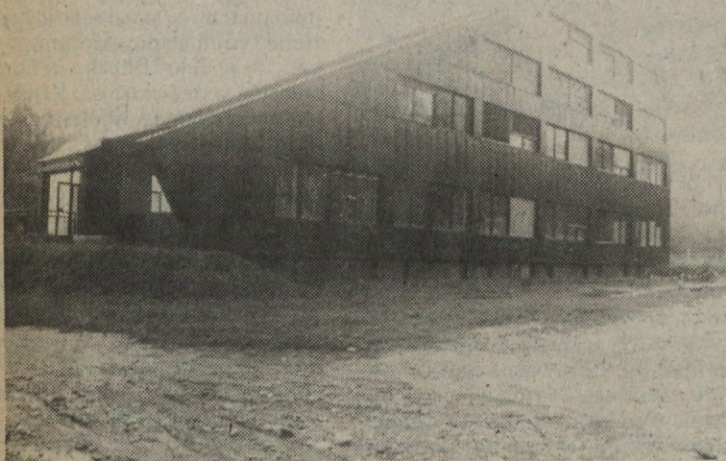
Dravske elektrarne so povezane

Delavci mariborske gradbene enote so končali dela na objektu območnega centra vodenja Dravskih elektrarn. Ta zgradba je vkomponirana v dravsko nabrežje tik ob HC Mariborski otok in bo služila za avtomatsko povezavo vseh dravskih elektrarn. Te naj bi bile v bodoče daljinsko povezane med seboj ter upravljane s tega mesta. Tako bi se zmanjšalo število zaposlenih na elektrarnah na minimum. Celotna električna oprema SIEMENS-ISKRA je že pripravljena za montažo.

»Pričetek gradnje sega v leto 1981, točneje 21. decembra 1980. Roka smo se držali, prav tako zahtevane kvalitete. To je betonska konstrukcija, v katero je vgrajenih 1240 kubikov betona, ter 340 ton armature,« nam je po telefonu dejal vodja gradbišča **Blaž Mlinarič**.

Pravzaprav je to šele I. faza, tri nadaljnje pa so zaradi stabilizacijskih razmer za nekaj časa odložene.

FRANJO ŠTROMAJER

Območni center vodenja dravskih elektrarn

Mlade družine nimajo v vseh krajih enake pogoje za pridobitev družbenega stanovanja

Ostrejši pogoji za mlade družine

Kako rešujemo stanovanjske probleme v TOZD-u GE Maribor

V mariborski gradbeni enoti so v letošnjem letu uspeli rešiti večje število prošelj za dodelitev stanovanj in to s pomočjo natečaja Kreditne banke Maribor. V tozdu GE Maribor se zavedajo, da je rešen stanovanjski problem eden izmed pogojev za dobro delo. O vsem tem smo se pogovarjali s **Cvetko Vargazon**.

Koliko sredstev je bilo letos namenjenih za stanovanja?

»Sredstev za nakup stanovanj je bilo v letošnjem letu zelo malo. Z njimi bi lahko kupili le dve manjši stanovanji. Poskušali smo izkoristiti še druge vire in rešiti večje število stanovanjskih problemov naših delavcev. Kreditna banka že vrsto let razpisuje natečaj za kredit za nakup stanovanj.«

Smo se letos prvič prijaviili?

»Naš tozid se doslej še nikoli ni prijavil, zato je veljalo letos poskusiti. Rezultatov smo lahko veseli, saj nam je bil odobren kredit v celot-

nem zaprosenem znesku. Vse prošilce iz letošnje prioritete liste, ki so izpolnjevali razpisne pogoje, smo prijaviili na ta natečaj.«

Kakšni so bili pogoji?

»Prijaviili smo dve skupini: delavce z nizkimi osebnimi dohodki ter mlade družine. Pri delavcih z nizkimi osebnimi dohodki smo lahko prijaviili tiste, katerih mesečni dohodek na družinskega člana ne presega 5500 din v prvih 9 mesecih leta 1981. Delavcem z nizkimi osebnimi dohodki so stanovanja dodeljena za nedoločen čas.«

Kakšni pa so pogoji za mlade družine?

»Pri mladih družinah so pogoji ostrejši. Zakonca ne smeta biti starejša od 30 let, poročena manj kot 5 let in njuna skupna delovna doba ne sme presegati 8 let. Mladim družinam lahko dodelimo le enosobno stanovanje ali garsonjero največ za dobo 7 let. Po tej dobi dodeli tozid

Cvetka Vargazon — »Dobili smo kredit v zaprosenem znesku...«

družini stanovanje, ki ji po normativih pripada.«

Kaj pa lastno varčevanje?

»Mlada družina mora namensko varčevati pri banki in to najmanj 7 let oz. do končne rešitve svojega stanovanjskega problema. Procent mesečnega varčevanja je določen glede na povprečni mesečni dohodek na družinskega člana.«

Koliko je torej kupljenih stanovanj?

»S pomočjo kreditov, ki smo jih dobili po natečajih, bomo kupili 13 stanovanj, 9 dvosobnih in 4 enosobna.«

In kako v bodoče?

»Letos smo rešili več stanovanjskih problemov, kot smo prvotno menili. Seveda pa bo potrebno poskati še druge rešitve, kajti prošilcev je veliko, denarja pa ne. Komisija bo v kratkem pripravila predlog o solidarnem varčevanju, ki ga drugod že uporabljajo.«

FRANJO ŠTROMAJER

Gradisovi zidarji, ki so na srečanju gradbenih delavcev Jugoslavije zastopali Slovenijo, so v Đakovici zasedli četrto mesto

Ekipe protipožarne zaščite, v kateri sta bila tudi Franjo Bratovščak in Ivan Bistrovič iz Gradisa, je dosegla izvrstno drugo mesto.

XIV. srečanje gradbenih delavcev Jugoslavije

Gradis v Đakovici četrti

V čast 90. obletnice rojstva tovariša Tita je bilo od 24. do 25. septembra v Đakovici v SAP Kosovo XIV. srečanje gradbenih delavcev Jugoslavije, na katerem so sodelo-

vale zmagovalne ekipe republiških in pokrajinskih proizvodnih tekmovalnih gradbenih delavcev.

Letošnjega srečanja, na katerem je sodelovalo okoli 300 gradbenikov

iz vse Jugoslavije, so se udeležili tudi Gradisovi zidarji, ki so zmagali v panogi zidarjev na junijskem republiškem tekmovanju gradbenikov, ki je bilo v Mariboru. Gradisova ekipa, v

kateri so bili Ivan Bistrovič, Franjo Bratovščak, Zlatko Koren in Stjepan Puškarič, je najbolje uvrščena slovenska gradbeniška delegacija na letošnjem srečanju v Đakovici. Ekipa je zasedla odlično četrto mesto z 22,5 osvojenimi točkami. Prvovrščena je bila ekipa gradbenega podjetja »Brčko« iz Brčkega, druga je bila ekipa beograjskega »Trudnebnika«, tretja pa ekipa zagrebškega podjetja »Tempo«. Za našimi gradbeniki so se uvrstili na peto mesto gradbeniki novosadskega »Neimara«, na šesto »Prvoborca« iz Hercegnovega, na sedmo skopskega »Betona« in na osmo mesto delavci gradbenega podjetja »Binačka Morava« iz Gnjanov.

Obremenilna preizkušnja dvoetažnega mostu

Most prestal preizkušnjo

14. septembra so delavci Zavoda za raziskavo materiala in konstrukcij iz Ljubljane opravili meritve — statične in dinamične — na novem mariborskem dvoetažnem mostu. Most je preizkušnjo dobro prestal. Takšni preizkusi so običajni in pred izdajo uporabnega dovoljenja nujni.

»Prve ocene kažejo, da se je pod statičnimi in dinamičnimi obremenitvami konstrukcija vedla normalno. Sedaj bo potrebno opraviti še izračune ter izdelati elaborat o meritvah,« je dejal **Stane Terčelj**, vodja obremenilne preizkušnje.

»Merili smo tudi najbolj obremenjene točke na podpori na delu, kjer se stikajo prečni in vzdolžni nosilci. Pri tem smo uporabljali električno uporne merilne lističe, kar je najsoodnejši način merjenja.

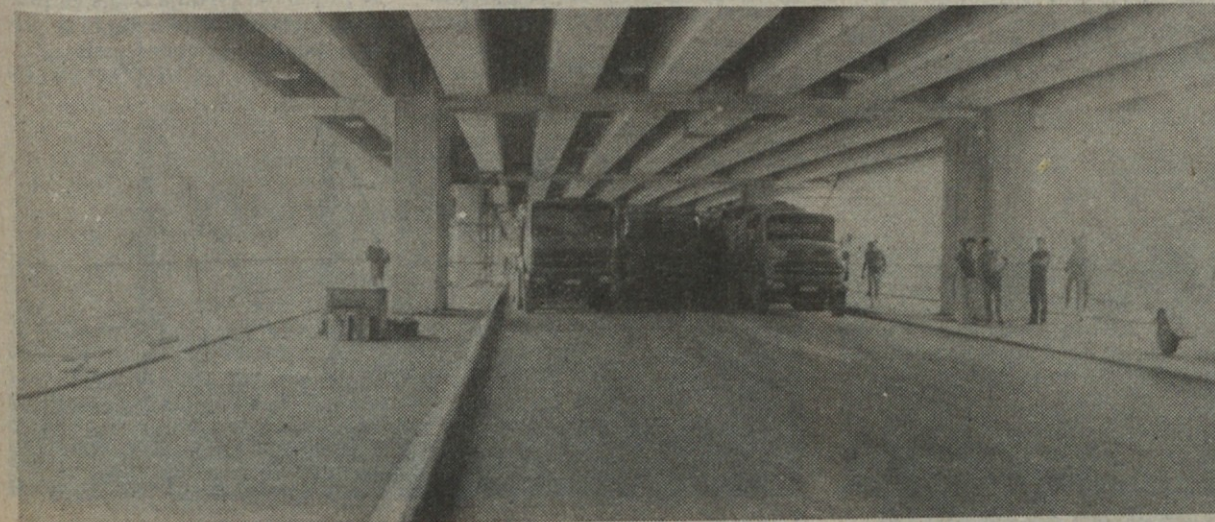
Rezultati so bili dobri. Ves objekt je projektiran po strogih DIN normah, ki upoštevajo dosti večje obremenitve kot domači zastareli predpisi. Šele ko bo na podoben način preizkušena zgornja etaža mostu, bomo dobili prvo sliko.«

Obe etaži je pregledala še tehnična komisija in imela nekaj manj-

ših pripomb. Te so v teh dneh opravili in pričakujemo lahko, da je, ko to berete, promet že stekel. Gradisovi delavci so s svojimi prekladnimi konstrukcijami iz prednapetih montažnih škatlastih nosilcev spojili še dva bregova.

Predračunska vrednost mostu znaša sedaj 292,5 milijona dinarjev. Dolžina spodnjega vozišča je 170 m, zgornjega pa kar 339,75 metrov.

FRANJO ŠTROMAJER

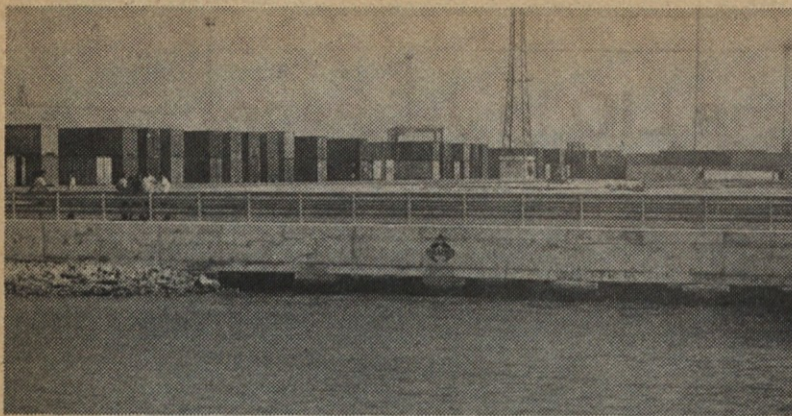

Devet tovornjakov težkih po 25 ton je cel dan izmenoma obteževalo posamezne dele spodnjega nadstropja mostu, ki bo namenjen za lokalni promet, občutljivi aparati pa so merili vsako spremembo

Jugoslovanski gradbeniki so se pomerili tudi v disciplinah partizanskega mnogoboja (Slovenija četrta) in protipožarne zaščite (Slovenija druga). V skupni uvrstitvi je bila Srbija prva z 77 točkami, s 67 točkami je drugo mesto zasedla Bosna in Hercegovina, tretje mesto je s 66 točkami zasedla Hrvaška, četrto je bilo Kosovo z 54 osvojenimi točkami, peta pa je bila s 53 točkami Vojvodina. Slovenija je z 39 točkami zasedla šesto mesto. Sedma je bila Makedonija s 36 in osma, zadnja, Črna gora z 18 točkami. Ob teh uvrstitvah je potrebno poudariti, da Slovenija ni imela svojih predstavnikov v disciplinah keramičarji in pleskarji (Črna gora ni imela svojih tekmovalcev med žerjavisti in pleskarji ter med monterji centralne kurjave) in so torej letošnji slovenski rezultati v proizvodnih panogah zidarjev, tesarjev, železokrivcev, odrarjev in žerjavistov uspešni.

Prihodnje leto bo zvezno srečanje oziroma proizvodno tekmovanje gradbenih delavcev Jugoslavije v Črni gori.

BRANE ŠALAMON

V kontejnerskem terminalu v Kopru lahko sedaj letno pretovorijo 130000 kontejnerjev

MESEC DNI PRED ROKOM

Zgrajena obala za kontejnerje v Luki Koper

Za koprsko pristanišče radi rečemo, da je slovensko okno v svet. To okno se je pred kratkim (17. septembra), ko so odprli drugo fazo kontejnerskega terminala, znova nekoliko povečalo. Nove pridobitve in razširitev zmogljivosti so omogočile Luki Koper, da je postala največje kontejnersko pristanišče na Jadranu.

Še lansko leto so v Trstu pretovorili 70.000 kontejnerjev, dolgih šest metrov, v Kopru pa le 50.000. Z najnovejšo obalo, s povečanjem skladiščnega prostora in z novo tehnologijo skladiščenja pa bodo lahko v Kopru letno pretovorili tudi do 135.000 kontejnerjev, kar jih postavlja na prvo mesto na Jadranu.

Tehnologija za pretovor kontejnerjev je domače proizvodnje. Velike žerjave z nosilnostjo 50 ton, ki so z dvignjenimi kavlji visoki 72 metrov, je izdelala mariborska Metalna po lastnih projektih. »Ta žerjav je v lanskem letu zanesljivo dosegel svetovni rekord v pretovoru kontejnerjev,« so nam ob otvoritvi obale za kontejnerje povedali v Luki Koper.

In prav ta obala, od katere slovensko gospodarstvo pričakuje veliko je delo Gradisovih delavcev iz tozda GE Koper. Graditi so pričeli 27. julija lani, z gradnjo pa so zaključili 12. avgusta letos, 19. avgusta pa je bil uspešno opravljen tudi tehnični pregled. Uspešen tehnični pregled je omogočil izdajo uporabnega dovoljenja za obalo za kontejnerje.

Pogodbeni rok za dokončanje del je bil 1. september letos, kar pomeni, da je bil objekt zgrajen 19 dni pred pogodbenim rokom.

Obala za kontejnerje v Luki Koper je nadaljevanje obale za generalni tovor (prva faza kontejnerske obale). Dolga je 200 metrov in široka 23 metrov. Z dvema dostopnima mostovoma je objekt povezan z manipulativno površino kontejnerskega terminala v zaledju obale. Objekt je armirno-betonska konstrukcija montažne izdelave. Konstrukcija se sestoji iz kontinuirane dvosmerno armirane betonske plošče, ki je podprta z armirano betonsko branasto konstrukcijo v obliki armirane betonskih vzdolžnikov in prečnikov. Vsa ta dela je po že znani in uporabljeni tehnologiji izvedel tozđ GE Koper s plovnega objekta — maone.

Temeljenje objekta je izvršeno z jeklenimi koli profila 812 milimetrov v globino od 42 do 47 metrov. Na objektu je montirana žerjavna proga ter vsa ostala potrebna oprema za pretovor kontejnerjev. Ta obala bo omogočala pristajanje ladij nosilnosti do 36.000 BRT, ki imajo gaz do 11 metrov.

O velikosti tega objekta nam govorijo podatki, da je bilo pri temeljenju zabitih 8 kilometrov jeklenih cevi profila 812 milimetrov in 4 kilometre jeklenih cevi premera 508 milimetrov. Vgrajeno je bilo 3500

Nova kontejnerska obala omogoča pristajanje ladij nosilnosti do 36.000 BRT

kubikov betona, 1100 ton armature, 7000 kvadratnih metrov opaža.

Celotna investicijska vrednost objekta je 250 milijonov dinarjev.

Prav gradnja obale za kontejnerje je lahko primer dobrega sodelovanja vseh, ki so pri gradnji sodelovali. Tako je predhodna geomehanske preiskave in preiskusno obremenitev jeklenega kola, kar je služilo za izdelavo glavnega projekta, izdelala Univerza E. Kardelja v Ljubljani (Inštitut za matematiko, fiziko in mehaniko, Laboratorij za mehaniko tal, pod vodstvom prof. dr. inž. Ivana Sovinca, ki je opravljal tudi geomehanski nadzor v času gradnje in podal končno poročilo o stabilnosti objekta).

Projekt je izdelal Vodnogospodarski inštitut — vodnogradbeni laboratorij, oddelek za pomorske gradnje, pod vodstvom odgovornega projektanta Saša Lipovška, dipl. inž. gr., ki je v času gradnje opravljal tudi projektantski nadzor na objektu.

Kot smo že omenili, je investitor gradnjo poveril Gradisu, tozđ GE Koper, glavni vodja pri izvajanju del pa je bil Vlado Melon, dipl. inž. ki je objekt izredno uspešno tudi zaključil.

Strokovni nadzor je investitor poveril podjetju Investbiro Koper, odgovorni za ta del pa je bil Alojz Lovšin.

S strani investitorja je delo koor-

dinal direktor razvojnega sektorja Luke Koper, dipl. inž. Pavel Marc.

Svoje mnenje je na koncu povedal tudi vodja gradbišča, dipl. inž. Vlado Melon: »Poleg že imenovanih so k uspešni gradnji vsekakor prispevali tudi naši tozđi SPO in Železokrivnica, ter Metalna iz Maribora in vsi ostali kooperanti.

Posebej bi poudaril prizadevanje vseh delavcev, ki so na objektu delali in s svojim delom prispevali k uspešni gradnji obale za kontejnerje in dokončanju le-te. Ves čas gradnje v celoti je spremljala in skrbela zanj tehnična služba našega tozda.

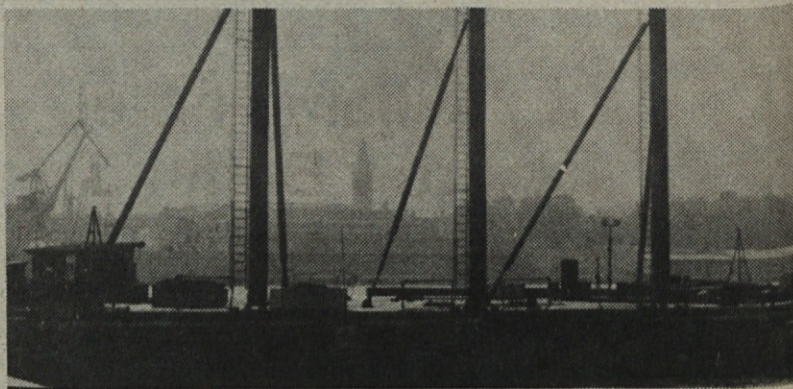
Priznanje pa vsekakor zaslužijo delovodje: Hamdija Bunić, Drago Vidović, in Jakob Medved (ki s tega objekta je odšel v pokoj, pred tem pa je 33 let delal pri Gradisu), Albert Pavlin, ki je sodeloval pri izdelavi montažnih elementov in tehniki: Miroslav Tataric, Aleksander Šabec in Josip Perčić, ki so operativno spremljali izgradnjo obale.

Ves čas gradnje smo bili vsi kot ena družina, dobro smo sodelovali in se dopolnjevali ter predali objekt investitorju pred rokom. Vsi upamo, da smo s tem objektom dokazali, da smo zmožni kvalitetno in v roku opraviti najzahtevnejša luška dela in da bomo v Luki Koper nadaljevali z delom, kajti v koprskem pristanišču se pripravlja gradnja obale za pre-mog, izgradnja katere naj bi se pričela spomladi prihodnjega leta.

CVETO PAVLIN

Vodstvo gradbišča pred novo obalo za kontejnerje

Temeljenje je izvedeno v globino od 42 do 47 metrov s plovnega objekta — maone

Na Kredarici so okna LIO in Jelovice

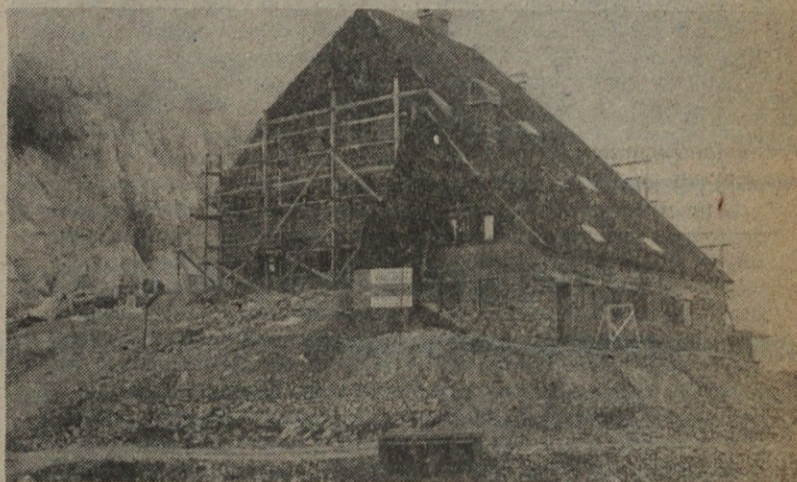
Ko smo Gradisovi planinci sredi septembra odšli na Triglav, smo se trije odločili in skrenili nekoliko z začrtane poti ter obiskali našo najvišje ležečo planinsko kočjo — Kredarico. Graditelji nove planinske kočje so delali s polno paro, saj bodo, tako so nam povedali, pod Triglavom ostali le do 27. septembra in s tem bo gradbena sezona končana. Letos so opravili več kot polovico vseh del. Nova postojanka je zunaj že praktično zgrajena, tako da ji zima ne bo mogla do živega, spomladi pa bodo nadaljevali dela v notranjosti. Triglavski dom bo nared prihodnje leto ob 90-letnici slovenskega planinstva.

Na Kredarico, najvišje gradbišče v Jugoslaviji, nismo odšli samo zaradi planinskih lepote, temveč tudi zato, ker so okna za 2515 metrov nad morjem ležečo planinsko kočjo izdelali delavci našega tozda Lesno industrijski obrat Škofja Loka in Jelovice. Vsa okna je na Kredarico zvozil helikopter le zadnje okno so 18. septembra pod vrh Triglava nesli ljubitelji planin iz škofjeloške Jelovice in Gradisovega tozda Lesno industrijski obrat. Okno so namestili v posebna, za to priložnost izdelana nosila in ga nesli z Rudnega polja mimo Vodnikove kočje do Kredarice. Vsak ga je nosil nekaj časa; nihče se ni odrekel precej težkemu bremenu.

Izdelava oken, ki služijo svojemu namenu 2515 metrov visoko, ob sodobnih načinih gradnje, sploh ni enostavna stvar. Ker je okno neprodušno zastekljeno z dvema stekloma, med katerimi je 20 milimetrov razlike, so imeli graditelji največ težav z izenačevanjem zračnega pritiska med stekloma in tistim, ki vlada na Kredarici. Ko so namreč, prvič testirali okno, zastekleno s steklom termoton, se je steklo zaradi večjega zračnega pritiska med stekloma kot tistim v ozračju, izobčilo

za 8 milimetrov. Zato so v vsa okna, ki so jih vgradili na Kredarici, namestili posebne ventilčke, ki izravnava tlak med stekloma in tako omogočajo, da steklo ostane ravno.

C. PAVLIN

Na 2515 metrov visoko ležeči Kredarici, ki je najvišje gradbišče v Jugoslaviji, so vgrajena okna LIO in Jelovica.

Ustanovljen je delavski svet TOZD-a Inženiring

Po več kot letu dni trajajočem postopku organiziranja in ustanavljanja, ki je zahteval cel niz predhodnih aktivnosti (sprejetje samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo GIP Gradis, predzaznamba v sodnem registru, sprejetje vseh internih aktov, ki jih mora imeti vsak tozda in ustanovitev sindikalne organizacije), je bila 15. septembra letos konstitutivna seja delavskega sveta tozda Inženiring.

Uvodoma je tov. Miha Gumzej, predsednik volilne komisije tozda Inženiring, podal poročilo o ugotovitvi rezultatov referenduma, ki je bil 17. avgusta letos in s katerim je večina od 105 delavcev tozda Inženiring potrdilo Samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev tozda Inženiring in Statuta tozda Inženiring.

Na volitvah, ki so bile 9. septembra letos, so bili izvoljeni delegati v delavski svet (Jože Bradula, Bojan Kogoj, Anton Kuhar, Rajko Kogej,

Sonja Kunst, Jernej Ravnikar in Zdravko Rus), v samoupravno delavsko kontrolo (Vesna Bevk-Gregorič, Franc Hren in Tone Podgoršek), v disciplinsko komisijo (Milan Hodnik, Franc Jakopič, Marjan Primožič, Edvard Ravbar in Franc Kovač iz lista zbora združenega dela občine Ljubljana Moste-Polje), za delegata v delavski svet GIP Gradis pa je bil izvoljen tov. Vili Štukelj.

Delegati delavskega sveta so potem z javnim glasovanjem iz svoje sredine izvolili za predsednika delavskega sveta tozda Inženiring tov. **Jerneja Ravnikarja**, za njegovega namestnika pa tovarišico Sonjo Kunst.

Na konstitutivni seji so bili izvoljeni tudi izvršilni organi: komisija za delovna razmerja, komisija za standard in rekreacijo ter komisija za varstvo pri delu.

Delavski svet je sprejel tudi sklep, da naj IO OOOZS tozda Inženiring do 15. oktobra pripravi predloge kan-

Delegati na konstitutivni seji delavskega sveta tozda Inženiring.

didatov za: komite za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, stalno vodilno komisijo in komisijo za sestavo volilnih imenikov ter ostale komisije na ravni delovne organizacije.

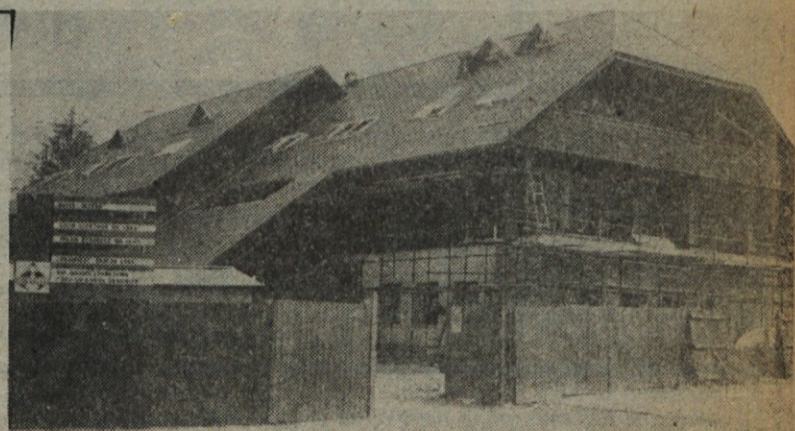
Na koncu seje je delavski svet dal svoje soglasje in predlagal delavskemu svetu delovne organizacije, da imenuje za vršilca dolžnosti direktorja tozda Inženiring tov. Andreja Rogača.

C. PAVLIN

Obnavljamo hotel Jezero v Bohinju

Pred petimi leti je potres precej poškodoval tudi hotel Jezero v Bohinju, ki ga sedaj obnavljajo delavci našega tozda GE Jesenice. Gradbena dela so skoraj že v celoti zaključena, tako da sedaj s polno paro delajo inštalaterji in montažerji. Prav zaradi tega ni nobene bojazni, da hotel ne bi bil obnovljen do predvidenega roka — dneva republike. Prenovljen in povečan bo imel hotel na voljo 70 ležišč, restavracijskih sedežev bo še enkrat več kot sedaj in tako bo nedvomno velikega pomena za bohinjski turizem.

C. PAVLIN

Teden malega gospodarstva v občini Ptuj

Tesna povezanost z združenim delom

Od 9. do 12. septembra letos je bila v Ptuj razstava malega gospodarstva. Organizator je bila obrtna zadruga Panorama. Začetki, nabavno-prodajne zadruge Panorama Ptuj segajo v leto 1972.

Vanjo je včlanjenih 187 aktivnih članov, celotni prihodek Panoram pa je v letu 1981 znašal 297 milijonov dinarjev.

Letos so prav prijetno presenetili z razstavo svojih izdelkov. Škoda je le, da jim jih prostor ni dopuščal prikazati še več. Obiskovalci, predvsem pa poslovni partnerji, so bili zadovoljni s prikazanim. Lahko samo upamo, da bo to sedaj stalna manifestacija, na kateri bodo obrtniki prikazovali svoje dosežke.

Člani obrtnega združenja si prizadevajo, da bi svoje delo kar se da dobro opravljali, težijo za tesnim povezovanjem z organizacijami združenega dela, za katere opravljajo razne storitve oz. izdelujejo posamezne izdelke. Tudi inovacije in čim boljša izkoriščenost lastnega znanja obrtnikom niso tuje. Prav v okviru združenja si prizadevajo za razvijanje raziskovalnega dela, za uveljavljanje ustreznega kreditiranja, za varstvo človekovega okolja, za socialno varnost članov in tako dalje. Da je delo združenja uspešno, ni treba posebej poudarjati. So pa nekateri problemi, ki jih ni mogoče rešiti kratkoročno. Tako na primer še niso uspeli dokončno opredeliti rešitve problemov okrog izobraževanja delavcev, ki bi se naj zaposlili pri zasebnih delodajalcih. Reforma srednješolskega izobraževanja je prinesla tudi kopico težav, saj ostajajo obrtniki sedaj brez vajencev, poleg tega pa v ptujski občini — kljub dogovorjenim nalogam v srednjeročnem dogovoru o pospeševanju razvoja drobnega gospodarstva — ni mogoče izobraževati

mladih v toliko različnih poklicih, kot bi jih potrebovali.

Izvršni odbor združenja ocenjuje, da je sodelovanje z občinsko skupnostjo za cene dobro, saj so doslej vse dogovore o spremembah cen uspešno uresničili. Nekoliko manj zadovoljivo pa se uresničujejo naloge v zvezi z izdelavo prostorskega plana občine, kjer naj bi vnaprej določili območja za razvoj drobnega gospodarstva. Te naloge bo vsekakor potrebno uresničiti v najkrajšem času.

FRANJO ŠTROMAJER

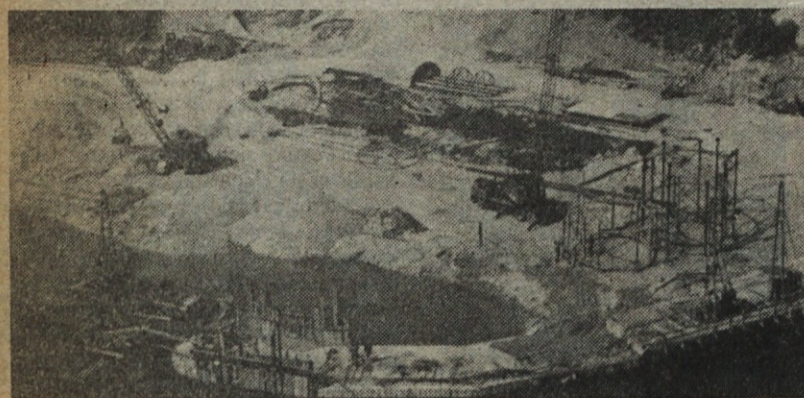

Obrtniki, ki so razstavljali v Ptuj, so tesno povezani z združenim delom. Tako je npr. obrtnik Martin Kohol z bakrom pokril SNG Maribor, ki ga gradi naš tozd GE Maribor.

Največja hidroelektrarna na svetu

Največja hidroelektrarna na svetu Itaipu na reki Parana med Brazilijo

in Paragvajem je v zaključni fazi izgradnje. Zapornice na jezeru bodo

Naš energetski primanjkljaj pa rešujemo z gradnjo manjših hidro elektrarn — izgradnja HE Mavčice

spustili 5. novembra letos in takrat se bo začelo polnjenje velikanskega akumulacijskega jezera, ki bo zajelo 1450 kvadratnih kilometrov in bo na nekaterih krajih doseglo globino 180 metrov. Že 20. oktobra bodo reko Parano usmerili v njen prvotni tok, ki so ga spremenili zaradi gradnje jezera.

Ta velikanska hidroelektrarna bo imela 18 turbin v pogonu in dve v rezervi, ko pa jo bodo leta 1986 popolnoma izkoriščali, bo dajala skupno 70 milijard kilovatnih ur električne energije letno. To je 50 odstotkov skupno proizvedene električne energije v Braziliji.

Skupni stroški izgradnje HE Itaipu so se povzpeli na 14 milijard dolarjev, od česar 5 milijard predstavljajo obresti. Ob te vsote je 85

odstotkov financirala Brazilija, ostalih 15 odstotkov pa so mednarodni krediti. Stroške bodo na koncu delili med Brazilijo in Paragvajem na enake dele, prav tako pa tudi bodoče količine energije. 150 kilometrov niže gradi Paragvaj na isti reki velikansko elektrarno Corpus skupaj z Argentino.

Na Brazilski strani bo akumulacijsko jezero Itaipu potopilo slovite slapove Quedas, eno največjih turističnih atrakcij na kontinentu, kar je te dni ponovno izzvalo živahne polemike v tisku. Toda pomen energetskega velikana za gospodarstvo dežele je tolikšen, da vlada ni hotela sprejeti podaljšanja roka za polnjenje jezera, ki sovpada z začetkom turistične sezone.

C. P.

Glasilo vredno več kot star papir

Zakaj ostaja Gradisov vestnik nerazdeljen med delavce

GRADISOV VESTNIK izjaja mesečno v 10.000 izvodih. Dobivajo ga vsi Gradisovi delavci, učenci, upokojeanci ter poslovni partnerji. Izhaja običajno okrog petnajstega v mesecu. Uredniški odbor se po svojih močeh trudi, da preko glasila seznanja delavce o dogajanjih znotraj delovne organizacije, nekaj prostora pa je namenjeno tudi drugim dogodkom.

Čeprav informacije niso popolnoma sveže kot na primer v dnevnikih časopisih, to ne pomeni, da sme v nekaterih tozdih ostati Gradisov vestnik nerazdeljen še nadaljnih deset ali več dni po izidu.

Zgodi se tudi, da sveženj časopisov sploh ni razdeljen in mirno čaka naslednjo številko. Če govorimo o glasilu kot sredstvu informiranja, potem ne moremo mimo dejstva, da je za to nekdo odgovoren. Moj

namen ni po tozdih iskati in imenovati krivca za tako stanje, (to bodo, upam, storili v tozdih), dejstvo pa je, da take svežnje, ki jih prikazuje naš posnetek, najdemo po nekaterih temeljnih organizacijah in gradbiščih še lep čas po izidu glasila. Delavec tako ostane brez informacij, ki so mu bile namenjene. Morda pa je krivda še kje? Ali je res potrebno toliko izvodov? Ne bi bilo napak, če bi se tovariši po tozdih delovnih skupnostih prešteli in ugotovili pravo število, naročili toliko izvodov, ter navsezadnje tudi poskrbeli, da dobi delavec glasilo v roke po najkrajši poti.

To je najmanj, a hkrati dovolj, kar lahko storimo za pravičen pretok informacij ter obenem prihranimo še kakšen dinar, ki je več vreden od tistega, ki ga dobimo za star papir.

FRANJO ŠTROMAJER

Prototip markirnega stroja je že pokazal dobre rezultate.

Stroj za horizontalno cestno signalizacijo je skoraj v celoti sestavljen iz delov domače proizvodnje.

Stroj za horizontalno cestno signalizacijo

Nov dosežek Kovinskih obratov Maribor

Lansko leto so Kovinski obrati iz Maribora prikazali na zagrebškem velesejmu asfaltni finiše, ki je povzročil veliko zanimanje številnih kupcev. Na letošnji jesenski velesejmu pa so pripeljali nov stroj, kar dokazuje, da tozd Kovinski obrati Maribor postaja vse uspešnejši pri razvoju in proizvodnji mehanizacije za ceste. Tokrat gre za stroj za cestno signalizacijo, ki mu pravijo tudi markirni stroj.

To je še en dokaz, da kljub vsem uspehom na področju asfaltnih baz v tozdu z doseženim niso zadovoljni in da ob dosežkih ne počivajo. Zavedajo se namreč, da je treba tehnologijo vselej razvijati, spreminjati in dopoljevati, saj je to eden od pogojev za uspešen nastop na tržišču, tako domačem, kot tudi tujem.

Tako kot finiše, je tudi stroj za horizontalno cestno signalizacijo zelo pomemben Gradisov in tudi jugoslovanski dosežek, zlasti ker je plod lastnega razvoja. Stroj je več ali manj sestavljen iz delov domače proizvodnje. Tako je motor proizvod Crvene zastave, kompresor je bil izdelan v Trudbeniku, avtomatika pa je tudi v glavnem domači proizvod, le brizgalna pištola, ki jih v

Jugoslaviji še nihče ne izdeluje je bilo potrebno uvoziti.

Markirni stroj MS (kot je uradni naziv stroja) je vsekakor pomemben dosežek, posebej še ob podatku, da je bilo dosedaj letno uvoženih med 50 in 70 takšnih strojev, in da je cena posameznega uvoženega stroja okrog 100.000 nemških mark.

V Kovinskih obratih Maribor verjamejo, da bodo s proizvodnjo teh strojev zadovoljili vse domače potrebe in da bo popolnoma nepotreben uvoz le-teh. V vsakem večjem mestu v Jugoslaviji se slej ko prej pokaže potreba po takem stroju in zato v Kovinskih obratih Maribor predvidevajo, da s prodajo ne bo nobenih težav. Bojijo se le, da v prvi fazi, dokler proizvodnja ne bo popolnoma stekla, ne bodo mogli zadostiti zahtevam vseh kupcev.

Prototip je že pokazal dobre rezultate, v tozdu pa se bodo potrudili, da bodo tudi vsi stroji iz redne proizvodnje dosegli nivo uvoženih in da bo zadovoljil najzahtevnejše kupce. Zaupanje kupcev so si že pridobili, še bolj pa si ga bodo utrdili s solidnim servisom in zagotovitvijo, da tudi z nakupom rezervnih delov ne bo težav. Delovanje stroja za horizontalno cestno signalizacijo strokov-

njaki Kovinskih obratov Maribor preizkušajo skupaj s strokovnjaki Nigrada iz Maribora, ki imajo že precej praktičnih izkušenj s takimi uvoženimi stroji. Po preizkusih v Mariboru bodo stroj predstavili tudi v Zagrebu, saj je bila prav zagrebška

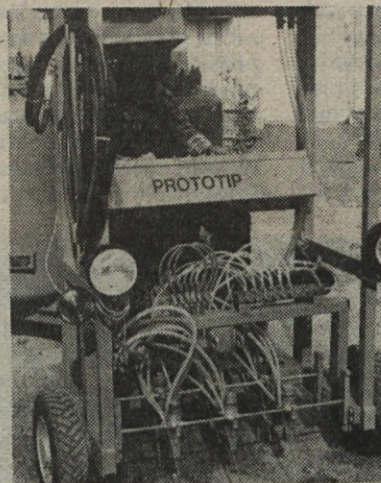
Jelovna organizacija Velebit zdaj edina uvoznica markirnih strojev iz Nemčije.

V Kovinskih obratih Maribor računajo, da bodo v začetku lahko naredili nekaj več kot 20 markirnih strojev letno, potem pa tudi več kot 40, s čimer bi skoraj v celoti pokrili jugoslovansko tržišče. Vendar pravijo, da bodo skušali prodreti tudi na zunanji trg; v mislih so imeli predvsem izvoz v Italijo in Sovjetsko zvezo.

Tako so v Kovinskih obratih Maribor zaključili krog proizvodnje mehanizacije za ceste od asfaltnih baz (proizvodnja asfalta), finišeja za asfaltiranje cest (polaganje asfalta ali betona) in stroja za horizontalno cestno signalizacijo (označevanje cest). Vendar vsi zatrjujejo, da ob teh dosežkih ne bodo počivali, saj želijo še bolj zadovoljiti svoje kupce in zato že planirajo razvoj in proizvodnjo nove mehanizacije, ki bi jim položaj, ki ga imajo sedaj, na našem trgu, samo še utrdil.

Velika želja pa je tudi uspešen nastop na tujem tržišču saj bi tako z dodatnim izvozom ustvarili preprotno devize za lastno poslovanje in tudi za družbo v celoti.

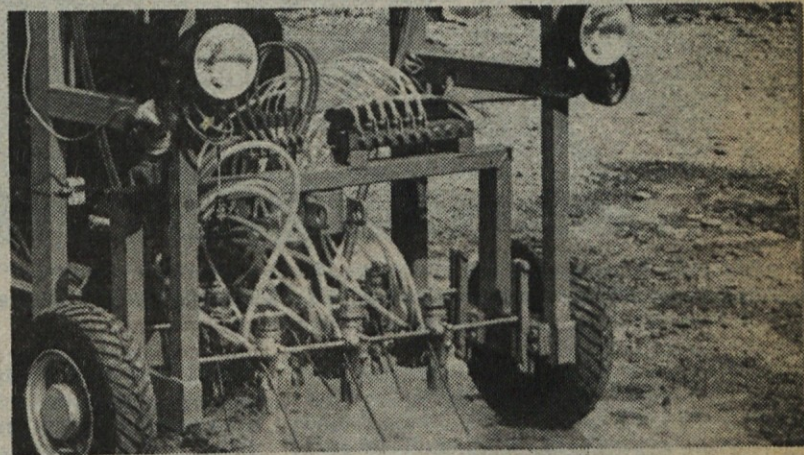
CVETO PAVLIN

Markirni stroj, nov proizvod Kovinskih obratov Maribor za avtomatsko označevanje vodovodne signalizacije na cestah, je pomembna jugoslovanska novost, saj smo take stroje doslej uvažali iz Nemčije.

Vgrajena avtomatska naprava za elektronsko krmiljenje je prav tako domači izdelek.

Le brizgalne pištole, ki jih v Jugoslaviji še nihče ne izdeluje je bilo potrebno uvoziti.

Za delo v tujini je potrebna enotnost, strokovnost in organiziranost

Čeprav je bilo na 1. problemski konferenci 3. februarja letos dogovorjeno, da naj problemska konferenca postane stalna oblika dela in obveščanja delavcev in naj se skliče vsake tri mesece, je minilo celih osem mesecev, da je do tega prišlo. Medtem se je nagrmadilo veliko problemov, ki jih bo treba v zelo kratkem času začeti reševati, tako da bi prvi večji nastop slovenske gradbene operative v Iraku uspešno zaključili. Gre za projekt, pri katerem sodelujejo Slovenija ceste — Tehnika, Gradis, Konstruktor in Primorje ter IMP kot izvajalec instalacij. Tokrat je bil sklicatelj problemske konference sindikat Gradisa, ki je konferenco izpeljal 30. septembra letos. Namen druge problemske konference je bil odkrit in objektivni pogovor o težavah in problemih, seznanitev širšega kroga družbenopolitičnih in vodstvenih delavcev s tem in pridobitev politične podpore v vseh štirih delovnih organizacijah, ki pri tem sodelujejo. Zategadelj so na problemski konferenci sodelovali: sekretarji OO ZK TOZD in DSSS, predsedniki OOZS TOZD in DSSS, predsedniki koordinacijskih odborov ZSMS, predsedniki konferenc OOZS, glavni direktorji, direktorji TOZD in DSSS ter predsedniki delavskih svetov vseh so-

delovnih organizacij. Problemske konference se je udeležil tudi Franc Hribar, predsednik mestnega sveta ZS Ljubljana, Vinko Franjo, predstavnik Republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije in drugi.

V tujini rabimo sposobne delavce

Nadalje je tov. Zidar spregovoril o tem, da morajo biti vsa stališča sprejeta na problemski konferenci vpeta v okvirje širših družbenih akcij in ukrepov, zlasti jasnih stališč tretje seje CK ZKJ in dodal: »Trebja je poudariti našo osnovno usmeritev v izvoz, zagotovitev zunanje likvidnosti, dosledno delitev po rezultatih dela, angaziranje takih delavcev, ki so v danih gospodarskih razmerah pripravljeni odgovorno gospodariti, preprečiti prilaščanje dohodka, ki ni rezultat dela ali dviga produktivnosti pač pa v našem primeru na gradbišču v Iraku žal rezultat pomanjkljive kontrole, izsiljevanja, pisanja ur preko vsakih razumnih okvirov, delovanja mimo predpisov ter določil splošnih aktov ter v končni fazi valutnih nihanj.«

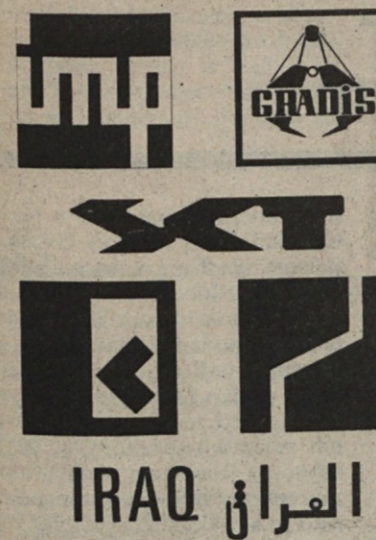
Uvodno poročilo o delu v Iraku je podal glavni direktor Slovenija ceste-Tehnika tov. Ivan Zidar

Tisti, ki ne mislijo tako, morajo takoj prepustiti svoja mesta delavcem, ki so sposobni ter pripravljeno delo na projektu prevzeti ter izpeljati uspešno do konca ter hkrati tekoče odpravljati ugotovljene pomanjkljivosti. O ukrepih bo govorila v nadaljnjih prispevkih ter hkrati zahteva po zagotovitvi polne podpore ter pooblastil, kajti zgornji ukrepi ter akcija ne bo izvedena brez nasprotovanj posameznikov ter poizkusov izigravanja sprejetih stališč na razne načine.

V Iraku so gradbena dela v polnem zamahu

Glavne značilnosti poslovanja na projektu v obdobju od I. problemske konference je odpiranje del na vseh sektorjih s pričetkom glavnih gradbenih del ter napor, da se manjše kasnitve ujamejo ter čimhitreje z dobrim operativnim delom doseže plan. Težave, ki so bile na področju projektiranja evidentne v času I. problemske konference, so z popolnitvijo projektantskega kadra ter z velikimi napor skoraj v celoti odpravljene tako, da v zadnjih mesecih lahko ugotovimo, da nepravčasnost pri projektini dokumentaciji ne povzroča zastojev. Na področju planiranja še vedno opažamo, da so velike težave pri doslednem vztrajanju na zahtevi, da se plan v celoti ujame najkasneje v zadnjih mesecih leta 1982, kar je zlasti bistveno, da moramo upoštevati, da je rok bistven faktor pogodbe, izredno kratak, hkrati pa je potrebno zagotoviti vse možnosti, da takoj sledi gradbeni fazi delo na montaži ter obrtniška dela ter hkrati da tudi za zaključna dela ostane najmanj planiran termin.

Pred nami je zahteva po inteziviranju del in to do te mere, da se za vsako ceno ujame plan do konca leta. Pri tem opozarjam, da posamezniki

Znak s katerim je označeno naše skupno gradbišče v Iraku

plana ne spoštujejo, da ne jemljejo dovolj resno ter hkrati poizkušajo samovoljno uvajati korekcije s čimer slej ko prej povzročijo rušenje strukture planiranih del, improvizacije ter nepotrebno delo pri ponovnem usklajevanju.

Na področju evidentiranja ur ter uskladitve priznanih ur z realizacijo smo še vedno v isti situaciji kot na začetku. Ogromno število nadur se ni odrazilo v realizaciji, hkrati pa se pojavljajo primeri izsiljevanja neupravičenih prerazporeditev tako, da smo imeli samo v času od I. problemske konference do sedaj preko 400 predlogov, od katerih so skoraj brez izjeme v višjih vrednostnih razredih, če pa presojamo upravičenost, ugotovimo, da so v večini primerov zgolj izraz želje po povečanju osebnega dohodka, ne pa dejanske korekcije, ki so ob delu potrebne. Težave nastopajo tudi pri materialih, saj zaradi specifičnega stanja v Iraku prihaja do pomanjkanja, hkrati pa se dvigajo cene, kar nam povečuje materialne stroške preko kalkuliranih. Da bi zagotovili ažurno delo pri dobavi materialov, smo postavili zahtevo po natančnem trimesečnem planiranju, hkrati pa okrepili komercialno službo ter jo zadolžili z dodatnimi nalogami.«

Poslovni rezultati niso najugodnejši

Realizacija do 31. julija letos znaša 66 milijonov dolarjev, kar predstavlja okoli 16 odstotkov celotne realizacije glede na pogodbeno vrednost. Z manjšimi odstopanji je bil letni plan do sedaj dosežen približno 80 odstotkov, korigiran plan pa 88 odstotkov. Kljub tem težavam pa naj bi do konca leta realizacijo spravili v planirane okvire. Kljub striktni zahtevi, da se vsa izplačila osebnega dohodka striktno vežejo na količino oprav-

ljena dela, to še zdaleč ni doseženo in je poglavitni vzrok za nastale težave.

Prav zaradi teh težav je treba takoj ukrepati, pri čemer bo potrebno dosledno izvesti vse ekonomske ukrepe ter hkrati zagotoviti striktno spremljanje celotnega projekta po vseh stroškovnih mestih, da se natančno ugotovi poraba materialov, racionalizacija pri stroških ter omogoči aдекватno ukrepanje.

Pri ekonomskih ukrepih je treba tudi poudariti, da le z angažiranjem tujih delavcev lahko omogočimo našim delavcem izplačevanje osebnih dohodkov kot so določeni v samoupravnih aktih.

So tudi druge težave

V svojem uvodnem poročilu se je glavni direktor Slovenija ceste — Tehnika tov. Ivan Zidar dotaknil tudi drugih problemov, s katerimi se srečujemo pri delu v Iraku. Tako so težave še pri sistemu infomiranja ob upoštevanju velike krajevne oddaljenosti projekta od domovine, veliko število lokacij, dejstvo, da so delavci na istem pro-

delo pa se ne čuti. Zato bo nujno potrebno zagotoviti povezavo dela te disciplinske komisije z disciplinskimi komisijami v domovini.

Sedanja situacija zahteva tudi dosledno spoštovanje določil veljavnega samoupravnega sporazuma o razporejanju delavcev na delo v tujino s prilogami in dopolnili.

Ukrepi, ki jih je sprejel poslovodni odbor

Na področju razporejanja kadrov bo nujno potrebno zagotoviti disciplino ter izpolnjevanje zahtev v rokih, izpopolniti sistem planiranja kadrov, veliko pozornost posvetiti selekciji, primernosti ter usklajenosti. Z usklajenostjo mislim predvsem na dejstvo, da je nujno formirati celotne ekipe delavcev, ki se med seboj poznajo ter hkrati zagotoviti take odnose, da delovodja pozna svoje delavce ter z njimi lahko dela ter tako obvlada situacijo.

Pri ključnih mestih na projektu ter v domovini je potrebno takoj ugotoviti vse pomanjkljivosti

Problemsko konferenco je vodilo delovno predsedstvo

jektu razporejeni iz več kot 80 tozdov različnih delovnih organizacij itd.

Tudi družbenopolitične organizacije, ki so sicer delo v zadnjem času intenzivirale, bodo morale več narediti, predvsem zagotoviti koordinacijo med vsemi sodelujočimi delovnimi organizacijami. Svet delovne enote, kot osrednji samoupravni organ, bo treba aktivirati pri vseh vprašanih, ki so ključnega pomena za projekt.

Ogromno dela bo treba posvetiti disciplinski komisiji, ki je na projektu ustanovljena, katere

ter pristopiti v mesecu oktobru k ustreznim prerazporeditvam, zamenjavam oz. okrepitevam in to na način, da se zagotovi kontinuiteta v delu ter izvrševanje vseh plansko prevzetih obveznosti.

Pri pisanju ur je treba zaostriiti odgovornost. Delavcem v vodstvu projekta, ki so zadolženi za kontrolo ur, je potrebno nuditi vso podporo pri ukrepanju ter črtanju neupravičeno pisanih ur. Vse ure preko 260 mesečno, morajo biti s polno odgovornostjo podpisane ter opravičene s strani

Nadaljevanje na 18.str.

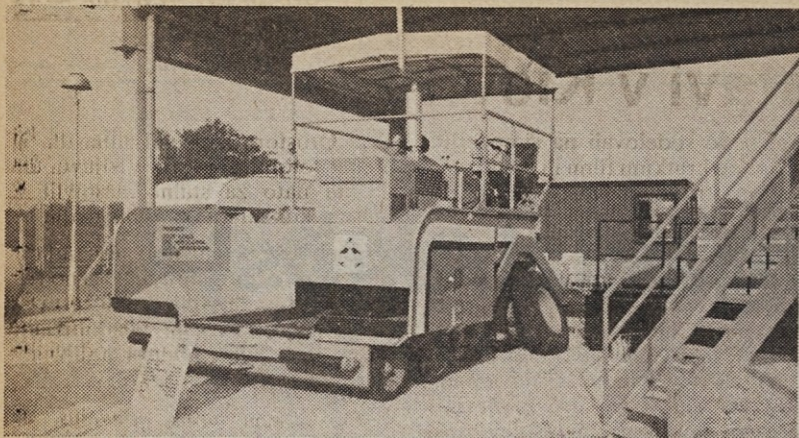
Na problemski konferenci je sodelovalo čez 160 politikih organizacij in direktorjev Gradisa, SCT,

predstavnikov samoupravnih organov, družbeno Konstruktorja in Primorja.

delujočih delovnih organizacij. Problemske konference se je udeležil tudi Franc Hribar, predsednik mestnega sveta ZS Ljubljana, Vinko Franjo, predstavnik Republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije in drugi.

Konferenco je otvoril glavni direktor Slovenija cest — Tehnike, Ivan Zidar, ki je takoj uvodoma povedal, da ta problemska konferenca kasni in da

Med današnjimi stališči naj bo tudi jasno začrtana takojšnja akcija v vseh delovnih okoljih za reševanje konkretnih problemov kot bodo danes tukaj nanizani pa tudi zato, da bomo z argumenti ter v neposrednem dialogu dosegli, da delavci sami iz svojih vrst brezkompromisno odstranijo slabe delavce, obsodijo pojave malomarnosti, izsiljevanja, negospodarnosti itd.

Finišer, ki je bil razstavljen smo nato odpeljali direktno kupcu v Mostar

Del gradbenega razstavnega prostora

Jesenski Zagrebški velesejem

Gradis z novostmi

Vsakoletna jesenska sejemska prireditev v Zagrebu pritegne k sodelovanju številne domače in tuje razstavljalce. Tako je bilo tudi tokrat, saj so se zbrali razstavljalci iz 63 tujih dežel in seveda iz Jugoslavije. Tudi podatek, da je od tujih razstavljalcev, kar 25 dežel v razvoju poslalo svoje predstavnike in gospodarstvenike na to prireditev, nam zgovorno priča, da so takšne predstavitve gospodarske dejavnosti posamezne dežele še vedno potrebne.

Jugoslovansko združeno delo je preko svojih 1612 razstavljalcev iz vseh republik in pokrajin s svojimi eksponati in prikazanimi dosežki pokazalo, da izvoz ni samo moto, s katerim se vse pogosteje srečujemo, temveč tudi pravi odraz naših dosežkov. Ob že tradicionalno velikem številu novitet, ki jih predstavljajo posamezne delovne organizacije, je bil opazen tudi napredek v tehničnem in oblikovalnem smislu, tako da se naši izdelki lahko vse bolj postavljajo ob bok izdelkom iz razvitih držav.

Če imamo v mislih tudi to, da so bili sejmi in verjetno še bodo, najbolj praktično mesto za ocenjevanje razmer na tržišču, potem je njihov informativni pomen še toliko večji.

To pa pomeni, da je potrebno vsem, ki bi radi spoznali najnovejše razmere na tržišču, povedati, da se le-te spreminjajo z razvojem tehnologij in novosti.

Zagrebški velesejem, ki spada med največje tovrstne prireditve v Evropi, se razlikuje od drugih še po tem, da se ni zadovoljil samo z osnovno predstavitvijo, temveč že vrsto let uvaja tudi spremljajoče strokovne prireditve (simpozije, predavanja).

Glede na to, da so tovrstni velesejmi zbir številnih informacij in razstavljenih eksponatov, se poslovni partnerji in njihove specializirane službe v veliki meri poslužujejo letih za izmenjavo mnenj, idej in dogovorov. Pravi poslovni dogovori oz. sklepanje pogodb pa sledi šele po podrobnih poručitvi pridobljenih podatkov.

Tudi Gradisov delež na vsakoletnem jesenskem velesejmu je opazen, pa čeprav smo locirani v samem kotu odprtega razstavnega sektorja. Vsakoletne novosti, ki jih prikazujemo, so že navadile stalne obiskovalce našega izložbenega prostora, da bo novih informacij vsaj nekaj. Tudi tokrat je bilo tako. »Železnu« repertoarju betonarni, prekla-

dalni posodi, krožni žagi in stroju za brušenje, ki so jih že nekajkrat prikazali naši kovinski obrati iz Ljubljane, sta se pridružila tudi novi tip finišeja ter prototip stroja za horizontalno cestno signalizacijo, izdelka kovinskih obratov iz Maribora. Prototip omenjenega stroja je podrobneje opisan v posebnem sestavku v tej številki glasila. Seveda smo poleg tega predstavili tudi ostale dejavnosti — OGP s stalnim izložbenim eksponatom za gradi-

sove montažne hale GH-8 ter betonskimi cevmi z mufno. Ostale dejavnosti gradbene operative pa smo, tako kot vedno, predstavili s slikovnim gradivom na panojih. V sedanjih težki gospodarski situaciji je pomembno tudi to, da izkoriščamo vsako priliko za predstavitev svojih zmogljivosti, to pa nam je na tovrstnih sejmskih prireditvah, še posebno na jesenskem mednarodnem zagrebškem velesejmu, omogočeno, zato jo s pridom izkoriščamo.

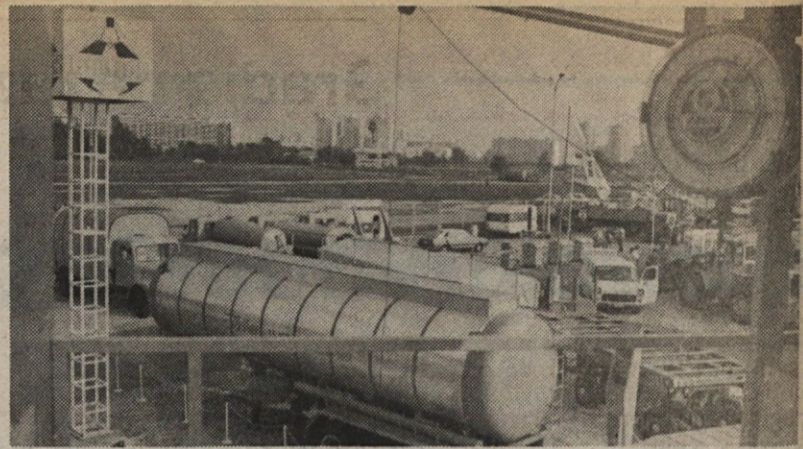
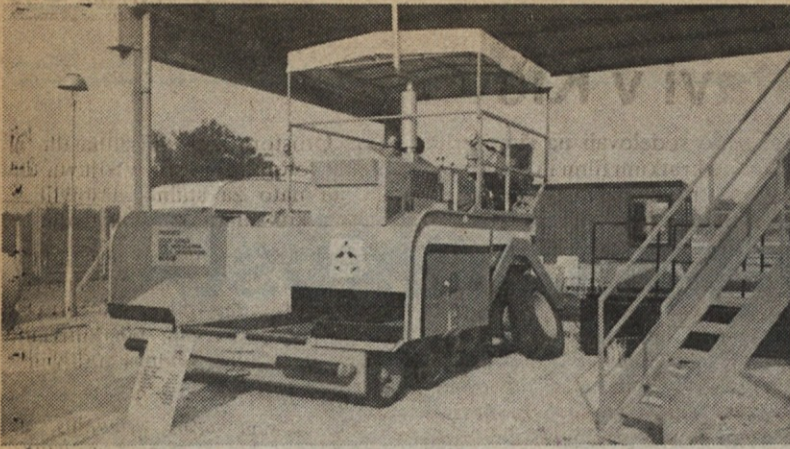
Pogled na IX. sektor razstavnega prostora v Zagrebu

Betonarne, prekladalni silos, krožna žaga in stroj za brušenje stropov so stalni eksponati na velsejmihi

Prototip markirnega stroja, ki smo ga prvič predstavili na jesenskem velesejmu

Finišer, ki je bil razstavljen smo nato odpeljali direktno kupcu v Mostar

Del gradbenega razstavnega prostora

Jesenski Zagrebški velesejem

Gradis z novostmi

Vsakoletna jesenska sejemska prireditel v Zagrebu pritegne k sodelovanju številne domače in tuje razstavljalce. Tako je bilo tudi tokrat, saj so se zbrali razstavljalci iz 63 tujih dežel in seveda iz Jugoslavije. Tudi podatek, da je od tujih razstavljalcev, kar 25 dežel v razvoju poslalo svoje predstavnike in gospodarstvenike na to prireditel, nam zgovorno priča, da so takšne predstavitve gospodarske dejavnosti posamezne dežele še vedno potrebne.

Jugoslovansko združeno delo je preko svojih 1612 razstavljalcev iz vseh republik in pokrajin s svojimi eksponati in prikazanimi dosežki pokazalo, da izvoz ni samo moto, s katerim se vse pogosteje srečujemo, temveč tudi pravi odraz naših dosežkov. Ob že tradicionalno velikem številu novitet, ki jih predstavljajo posamezne delovne organizacije, je bil opazen tudi napredek v tehničnem in oblikovalnem smislu, tako da se naši izdelki lahko vse bolj postavljajo ob bok izdelkom iz razvitih držav.

Če imamo v mislih tudi to, da so bili sejmi in verjetno še bodo, najbolj praktično mesto za ocenjevanje razmer na tržišču, potem je njihov informativni pomen še toliko večji.

To pa pomeni, da je potrebno vsem, ki bi radi spoznali najnovejše razmere na tržišču, povedati, da se le-te spreminjajo z razvojem tehnologij in novosti.

Zagrebški velesejem, ki spada med največje tovrstne prireditve v Evropi, se razlikuje od drugih še po tem, da se ni zadovoljil samo z osnovno predstavitvijo, temveč že vrsto let uvaja tudi spremljajoče strokovne prireditve (simpozije, predavanja).

Glede na to, da so tovrstni velesejmi zbir številnih informacij in razstavljenih eksponatov, se poslovni partnerji in njihove specializirane službe v veliki meri poslužujejo letih za izmenjavo mnenj, idej in dogovorov. Pravi poslovni dogovori oz. sklepanje pogodb pa sledi šele po podrobni poručitvi pridobljenih podatkov.

Tudi Gradisov delež na vsakoletnem jesenskem velesejmu je opazen, pa čeprav smo locirani v samem kotu odprtega razstavnega sektorja. Vsakoletne novosti, ki jih prikažemo, so že navadile stalne obiskovalce našega izložbenega prostora, da bo novih informacij vsaj nekaj. Tudi tokrat je bilo tako. »Železnu« repertoarju betonarni, prekla-

dalni posodi, krožni žagi in stroju za brušenje, ki so jih že nekajkrat prikazali naši kovinski obrati iz Ljubljane, sta se pridružila tudi novi tip finišerja ter prototip stroja za horizontalno cestno signalizacijo, izdelka kovinskih obratov iz Maribora. Prototip omenjenega stroja je podrobneje opisan v posebnem sestavku v tej številki glasila. Seveda smo poleg tega predstavili tudi ostale dejavnosti — OGP s stalnim izložbenim eksponatom za gradi-

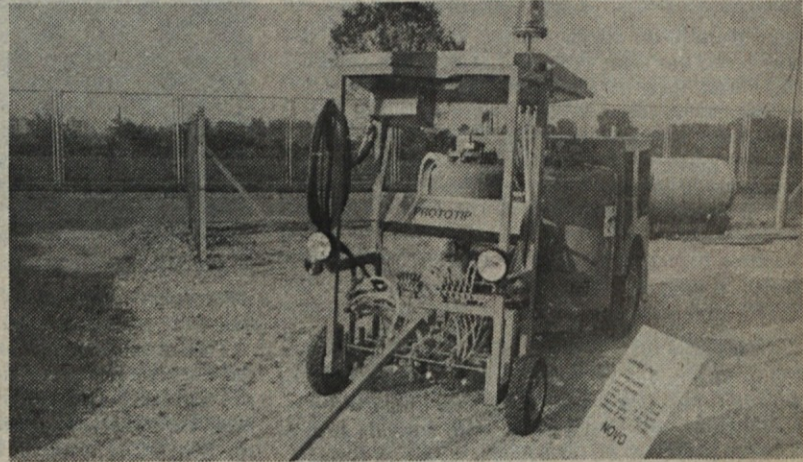
sove montažne hale GH-8 ter betonskimi cevmi z mufno. Ostale dejavnosti gradbene operativne pa smo, tako kot vedno, predstavili s slikovnim gradivom na panojih. V sedanjih težkih gospodarskih situaciji je pomembno tudi to, da izkoriščamo vsako priliko za predstavitev svojih zmogljivosti, to pa nam je na tovrstnih sejmskih prireditvah, še posebno na jesenskem mednarodnem zagrebškem velesejmu, omogočeno, zato jo s pridom izkoriščamo.

Pogled na IX. sektor razstavnega prostora v Zagrebu

Betonarne, prekladalni silos, krožna žaga in stroj za brušenje stropov so stalni eksponati na velsejmih

Prototip markirnega stroja, ki smo ga prvič predstavili na jesenskem velesejmu

Gradis na razstavi v Kievu

V okviru gospodarske izmenjave med SZ in Jugoslavijo, je Jugoslovanski gradbeni center iz Beograda organiziral razstavo pod naslovom: Jugoslovansko gradbeništvo, materiali in opremljanje objektov.

Zanimanje za jugoslovanske gradbenike v SZ se kaže že vrsto let, saj je gradnja nekaterih objektov, predvsem hotelskih kompleksov, pripadala prav njim. Zato ni čudno, da je bila izražena želja, da se predstavijo v celoti.

Nekajletna prizadevanja so obrodila sadove in prireditve je dobila vso podporo. Dobila je tudi širok odmev v javnosti, kar potrjuje podatek, da se je slovesne otvoritve na

impozantnem sejmskem prostoru — Vlistavki na obronkih Kijeve udeležil tudi predsednik Gostroja za SZ, predsednik Gostroja za Ukrajino, gen. konzul SFRJ v Kijevu, kar devet ministrskih predsednikov in direktorji skoraj vseh institutov v Kijevu.

Poleg tega je razstavo kot tudi otvoritev posnela tudi Kijevska TV in jo predvajala v oddaji Aktualna kamera.

Kot stalni razstavljalca v JGC in kot možni izvajalec gradbenih del tudi v SZ, se je naša delovna organizacija rada odzvala vabilu JGC, kot tudi ostalih 160 delovnih organizacij, ki sodelujejo na omenjeni prireditvi.

Zanimanje za razstavo je bilo med domačini zares enkratno, saj jo je še med postavljanjem obiskalo precejšnje število obiskovalcev. Razstava je bila tematsko razdeljena po naslednjih področjih: gradbeništvo, industrija gradbenega materiala, kemijska industrija in nekovine, kovinskopredelovalna industrija, lesnopredelovalna industrija, industrija opreme, tekstilna industrija ter posebni program.

Da bi se kar najtemeljiteje predstavili ukrajinskim gospodarstvenikom, sta bila organizirana tudi simpozija na temo: zaključna dela v gradbeništvu ter proizvodnja grobe keramike.

Številni strokovnjaki iz domovi-

ne, ki so sodelovali na simpozijih, so tako s kratkimi filmi in diapozitivi še popestrili dobro zasnovano predstavitev jugoslovanskega gradbeništva.

Gradisov delež na omenjeni prireditvi je bil dokaj opazen. Z gradivom na 22 fotosih smo se predstavili z vso svojo dejavnostjo. Izgradnja energetskih in industrijskih objektov, viaduktov, mostov, montažnih hiš, poslovnih zgradb, luških objektov, hotelov in turističnih kompleksov ter poizvodnja kovinske dejavnosti.

Že izbor fotografij, ki so bile opremljene z jednatimi opisi v ruskem jeziku in dobra postavitve, sta pripomogli, da smo se dobro predstavili. To potrjuje tudi podatek, da je bila ob otvoritvi med ogledom na-

šega prostora izražena želja, da bi nekaj fotografij pustili v Kijevu, da bi jih nato za stalno razstavili v našem konzulatu oz. v Gostroju.

Za boljše poznavanje naše dejavnosti smo pripravili tudi obsežno referenčno gradivo, ki je bilo prevedeno v ruščino in posredovano vsem, ki bi lahko bili naši bodoči investitorji.

Ob koncu velja pohvaliti še izredno prizadevnost vseh predstavnikov jugoslovanskega gradbenega centra, ki so se zares potrudili, da je predstavitev jugoslovanskega gradbeništva in spremljajočih dejavnosti dobro uspela.

Za nekatere delovne organizacije že po tej prireditvi, za druge morda v prihodnjem letu.

Matija Krnc

"ГРАДИС"
Строительно-промышленное предприятие
61000 г. Люблина, ул. Шмартинска
134 а
Телефон: 061/441-422
Телекс: 31216 Д ГРАДИС

В своем 37-летнем существовании предприятие выполняло работы на 25 больших энергетических объектах, 150 больших промышленных объектах и свыше 5000 различных объектах, из числа которых нужно выделить свыше 100 больших мостов, 1500 оперативных берегов, строительство целых туристических поселков и на тысячи квартир.

ZBOROVANJE GRADBENIH KONSTRUKTORJEV

J11 RAZVOJ ALUMINIJSKE MOSTNE OGRAJE

GIP GRADIS IMPOL

ograja je rezultat skupnega dela in razvoja DO GIP GRADIS in DO IMPOL ter je patentno zaščitena.

lastnosti:

- izpisano izvedba s kar najenostavnejšo prilagoditvijo objektu
- hitra izdelava enostavna vgradnja
- možnost vgradnje različnih vrst
- maksimalna obstojnost vgrajenega materiala
- možnost vgradnje verovratne jeklene vrvi

prednosti:

- elastičnost
- stabilnost
- močna krta
- minimalna vzdrževanja
- korozijska obstojnost
- večnamenska uporabnost (za mostove, terase, podhode, tribune, ...)

preiskave:

- na vpliv soli in SO₂
- na statično in dinamično obremenitev

Na 4. letnem zborovanju gradbenih konstruktorjev Slovenije, ki je bil od 23. do 24. septembra na Bledu je sodelovala tudi naša delovna organizacija. Poleg dveh strokovnih referatov inž. Vukašina Ačanskega so bili v obliki panoja prikazani tudi rezultati raziskovalne naloge »Aluminjska mostna ograja.« Prikaz o dosežkih na področju betonskih, jeklenih in lesenih konstrukcij v obliki posterjev, ki omogočajo neposreden kontakt z avtorji, je bil pri udeležencih ugodno sprejet.

Marko Žontar

КИЕВ '82

Югославский строительный центр организует Югославскую выставку строительства, строительных материалов и оборудования объектов в Киеве с 7 по 20 октября 1982 года

Vabilo in plakat za razstavo jugoslovanskega gradbeništva v Kijevu

ЮГОСЛАВСКИЙ СТРОИТЕЛЬНЫЙ ЦЕНТР

Prehrambenih bonov ne bo več

Stališča in usmeritve s Konference Zveze sindikatov Slovenije so jasna. Prihodnje leto ne bo več vrednostnih bonov za prehrano. To pa pomeni — organizirati prehrano med delom na vseh področjih, kjer tega še niso storili. Tople ali hladne obroke za svoje delavce bomo lahko pripravljali v temeljni organizaciji združenega dela, v drugi organizaciji ali v delovni skupnosti. Prehrano med delom bo možno organizirati tudi s pogodbo z gostinskimi obratom, delikatesnim oddelkom trgovine ali z obratom družbene prehrane odprtega tipa, skratka, potrebno bo organizirati tople obroke.

TOZD, DO ali DSSS, ki za svoje delavce ne bo preskrbela prehrane med delom na enega izmed navedenih načinov, v letu 1983 tega ne bo mogla več nadomestiti z izdajanjem vrednostnih bonov. S tem bo zagotovljena namenska poraba družbenih sredstev za prehrano med delom, katerih vir so materialni stroški in sklad skupne porabe.

V izjemnih primerih, ko iz zdravstvenih ali drugih objektivnih razlogov prehrane med delom nikakor ne bo možno organizirati, bo organizacija združenega dela lahko izplačevala regres za prehrano med delom v gotovini, če je to skladno z naslednjimi kriteriji:

— če zaradi narave dela in nalog delavci ne opravljajo del na stalnem mestu, ampak vsak dan drugje (v kraju ali zunaj kraja stalne zaposlitve), pri čemer ni mogoče vnaprej predvideti mesta ali časa trajanja takega dela. Regres pripada delavcu samo za tiste delovne dni, ko ne dobi dnevnice. V to skupino spadajo, na primer, delavci, ki opravljajo dela in naloge serviserjev, monterjev, potnikov, itd.,

— če gre za delavce, ki imajo predpisano dietno prehrano, pa jim take hrane ni mogoče zagotoviti v okviru organizirane prehrane za ostale delavce, kar seveda potrди zdravnik obratne ambulante.

L. C.

NAJDALJŠI OZKOTIRNI PREDOR NA SVETU

Sto let potem, ko so odprli železniški predor skozi Gotthard in ravno dve leti, odkar je odprt cestni predor St. Gotthard, so pred kratkim v Švicarskih Alpah odprli predor Furka, ki bo pozimi zagotavljal varno železniško zvezo med zahodno, srednjo in vzhodno Švico. Dolg je

15.381 metrov, torej je najdaljši ozkotirni železniški predor na svetu. Železnica se povzpne na 2033 metrov visok prelaz, do katerega pride prek 291 mostov in 91 predorov. Posebnost gradnje je bil brizgani beton na najbolj »sumljivih« mestih.

C. P.

S 1. novembrom bodo socialni delavci delali tudi popoldan

Do sedaj obravnavana individualna problematika delavcev tozdv ljubljanskega področja narekuje socialni službi nalogo, da približa svoje delo in usluge vsem delavcem. Do sedaj to iz več vzrokov ni bilo mogoče, zato se delavci v svojih težavah niso mogli vedno obrniti na socialnega delavca. Delovni čas socialnega delavca moramo namreč prilagoditi prostemu času ostalih delavcev, ki jim je v osnovi tudi namenjeno socialno delo.

Zato je dogovorjeno, da mora socialni delavec v prihodnje prihajati v popoldanskem času v samske domove med delavce oz. stanovalce.

Socialna služba je že izvršila vse potrebne strokovne predpriprave za novi način dela, kar pomeni, da mora biti socialnemu delavcu omogočen bolj elastični delovni čas od sedanjega, ki v bistvu ne omogoča takega kontakta z ljudmi, na kar je bilo že večkrat opozorjeno.

V začetku sta namenjena za delo socialnega delavca z delavci dva delovna dneva.

Ob ponedeljkih popoldan bo delal socialni delavec za stanovalce v Mislejevi 3 in za stanovalce naselja Cesta v Gorice. Lociran bo v prostoru obratne ambulante. Ta dan je na razpolago tudi zdravniku v zvezi s socialno medicinskimi primeri. S tem bo izpolnjen osnovni pogoj za kontinuiteto dela med socialno in zdravstveno službo.

Ob sredah popoldan bo delal socialni delavec na Bavdkovi 1 ter Kvedrovi S-12, kamor so priključeni stanovalci Kvedrove 19 in naselja Cesta na Obrije. Svoj delovni prostor, bo imel v pisarni upravnika doma.

Socialna služba bo s svojim delom v samskih domovih pričela predvidoma 1. novembra 1982.

Čut odgovornosti nekoč in danes

Ljudje že od davnine delajo. Naši daljnji predniki so delali samo za svoj obstoj in varnost, mi, atomski ljudje, pa poleg omenjenega še za udobje, razkošje in prestiž. Vse te dobrine pridobivamo z lahkimi ali težkimi delom, zanj pa dobimo denar. Delo opravljamo z veseljem in zadovoljstvom, ne preveč radi ali pa smo prisiljeni delati. Pri opravljanju dela pa nas spremlja čut odgovornosti. Kot smo različni ljudje, tako je tudi čut odgovornosti različen (ponekod ga celo ni več). Vsak človek ima prirojen čut odgovornosti, vprašanje je le, kako ga neguje. Če v določenih okoliščinah lahko shaja brez njega, ga lahko tudi zanemari.

Kako desetletje nazaj smo imeli še dokaj dobro razvit čut odgovornosti, vsa nadaljnja leta do danes pa je pešal; pri nekaterih bolj pri drugih manj. Vse manj smo se zavedali, da nam je potrebno tako kot hrana. Prihajamo v novo obdobje, ki terja od nas plačilo za nekaj let nazaj. To bo neizprosno boj, zmagal bo tisti, ki bo v najkrajšem času regeneriral svoj čut odgovornosti in se neodgovornosti zoperstavil s pridnim in vestnim delom. Le armada pridnih delavcev bo lahko zajela lavo tega kriznega obdobja.

V. to novo obdobje bomo morali vključiti že nekaj starega — začeti delati. Stari rek »brez dela ni jela« ni brez pomena.

Marsikomu ni razumljivo, kako so imeli delavci še desetletje nazaj dobro razvit čut odgovornosti do dela in družbene imovine.

Navajam nekaj primerov. V eni izmed dokaj hudih zim je prišel kurjač iz OGP do pasu po snegu skoraj dva kilometra, jasno peš, po strokovnjaka za popravilo črpalke v kurilnici. Omenjeni strokovnjak ni bil član kolektiva OGP, pa sta kljub temu ob treh ponoči skupaj odšla na mesto in okvaro popravila.

Kaj bi bilo, če bi enemu od njiju odpovedal čut odgovornosti, ni potrebno komentirati.

Drugi primer. V času gradnje kolektorja v Ljubljani pri stari pošti je bil izpad električne energije na celotnem gradbišču. Delo je bilo pospešeno, saj se je delo podnevi in ponoči ter tudi ob praznikih. To se je zgodilo v noči pred dnevom republike, ko so bile vsepovsod proslave in zabave. Vodja sektorja je prišel osebno na zabavo, ker je domneval, da bo ta lahko dobil strokovnjaka za popravilo. Že v popolnočnem in dokaj dobrem razpoloženju vodja sektorja ni naletel na gluha

ušesa.

Tretji primer. Znano je, da so se dela opravljala na gradbiščih dva ali več dni neprekinjeno. Niso bili redki primeri, ko je v poznih nočnih ali zgodnjih jutranjih urah prišel na obisk glavni direktor ali drugi vodilni delavec in se zanimal za potek dela.

Navedel sem nekaj resničnih primerov, ko ljudje — delavci od najnižjega do najvišjega položaja — še niso bolehal zaradi čuta odgovornosti. To je bilo obdobje, ko je bila beseda storilnost, tuja, ko se ni govorilo le »ne bom — ne morem«, ko ni bilo prvo vprašanje, kakšna je plača. Vse te stare navade se vračajo, morali jih bomo sprejeti in življenje vzeti takšno, kot je.

Z združenimi močmi bo treba začeti delati z veseljem in z visoko razvitim čutom odgovornosti. Vestno delo, štednja na vseh področjih, odnos do družbene imovine so temelji stabilizacije v naših TOZD.

Ne bi bilo napak, če bi včasih prisluhnili daljnjim Kitajcem, katerih filozofija pravi: »Delaj in še enkrat delaj«, ali Japoncem, ki poznajo gesto »Vsako delo brez napake«.

L. Šnajder

Žirija je končala svoje delo

Od 18. do 20. oktobra bo IV. kulturno srečanje gradbenih delavcev Slovenije

Žirija, ki je izbirala likovna dela za razstavo na IV. kulturnem srečanju gradbenih delavcev Slovenije, je morala pošteno zavijati rokave. Pregledati in oceniti je bilo treba 93 slik, ki jih je poslalo 15 avtorjev, in 85 fotografij, ki jih je poslalo 13 avtorjev. Na koncu svojega dela je žirija za razstavo izbrala 69 slik in 41 fotografij.

»Glede na kakovost uvrščenih del bo razstava na 4. srečanju pomembna prireditev amaterske kulture,« je dejal likovni kritik **Peter Krečič**, ki je pomagal pri delu žirije. »Ugotovili smo, da so mnogi avtorji zelo večji obrtni strani, nekateri pa poznajo tudi finese tehnike. Prednost za uvrščanje na razstavo so imela tista dela, kjer je čutiti avtorjevo angažiranost, tudi če tehnično niso dovršena.

Kvaliteta fotografij pa je bila nekoliko slabša, čeprav je fotografija tehnično lažji medij, zato smo tudi izločili več fotografij kot slik. Za razliko od slik, kjer ima samo ena gradbeniško tematiko, je pri fotografiji teh motivov mnogo več. Mislim, da je gradbeništvu zaradi dinamike, gibanja, struktur bližje fotografskemu mediju kot pa slikarstvu.«

Žirija, ki je ocenjevala literarna dela, je ugotovila, da so le-ta prav dobra. Na literarnem večeru bo sodelovalo 22 pesnikov, med njimi tudi trije iz Gradisa in to: **Vitomir Đuričić**, **Miladin Macanović** in **Milanko Nikić**.

Pisateljica **Mira Mihelič** je pomagala pri delu literarni žiriji in ni skrivala svojega navdušenja nad pesmimi, ki jih je prebrala. Vsak avtor se bo na literarnem večeru predstavil z eno pesmijo. »Vsi avtorji so dobri,« je dejala, »nekateri pa prav

izstopajo. Name je naredil najmočnejši vtis pesnik Vitomir Đuričić iz Gradisa in Jure Drlječan. Nasploh pa so avtorji iz drugih republik poslali bolj doživete pesmi in so po izpovedni prepričljivosti prekosili slovenske avtorje. Odprl se mi je povsem nov svet na področju poezije, pristen in avtentičen. Vidi se, da so pesmi pisali ljudje tako rekoč iz svojega znoja.«

C. P.

POTOMAK

*Ja o tebi samo maštam
i izmišljam neke bajke,
a drugi mi ovdje kažu,
da si zemlja moje majke.*

*Ona više nije živa,
da mi sve o tebi kaže;
al'u bašti ptice imam
i one će, da te traže.*

*Poletjet' će jednog dana
preko polja i planina
i vidjet' će gdje se krije,
moja draga domovina.*

*I dok lete u daljine,
moj pogled će, da ih prati;
donijet će ti pozdrav moj
da ih opet meni vrati.*

*Ispričaj im tad o svemu,
il' napiši jedno pismo
jer već dugo, dugo patim
što u krilu tvome nismo.*

*Kad porastem kao tata,
ništa mene spriječit neće,
vratit ću se zemljo tebi
u kolijevku tvoje sreće.*

VITOMIR ĐURIČIĆ

Pred podpisom Samoupravnega sporazuma o medsebojnih obveznosti pri skupnem izvajanju vzgojno izobraževalnih programov

Vstopamo v drugo leto usmerjenega izobraževanja. Pogodbe o sodelovanju in izvajanju proizvodnega dela so sklenjene, učenci so tu. Na željo večine uporabnikov združenega dela je izobraževalna skupnost SRS sestavila predlog samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah in obveznostih pri skupnem izvajanju vzgojno izobraževalnih programov. S tem bodo doseženi enotni kriteriji in kvaliteta izvajanja vzgojno izobraževalnih programov.

Navajamo le nekaj bistvenih značilnosti samoupravnega sporazuma:

Učenci na praktično oziroma proizvodno delo bodo lahko sprejemale le organizacije združenega dela, če bodo izpolnjevale:

- kadrovske in materialne pogoje za izvajanje proizvodnega dela
- tehnološka razvitost delovne organizacije in tehnologije dela mora temeljiti na sodobnih in tehnoloških postopkih
- urejeno morajo imeti službo varstva pri delu in urejeno varstvo na gradbišču ali obratih
- organizirano morajo imeti kadrovske službe, izobraževanje in zadostno število strokovno usposobljenih kadrov
- imeti morajo delovne prosto-

re, predmete dela, oziroma pogoje za opravljanje proizvodnega dela na gradbišču.

V času delovne prakse morajo učenci spoznati delovno organizacijo, proizvodno delo aktivnost in dejavnost na področju samoupravljanja družbeno političnih organizacij, splošne ljudske obrambe in samozaščite ter predpisov iz področja varstva pri delu.

V Gradisu bomo izdali posebno brošuro, ki jo ob nastopu prakse prejme vsak učenec.

Izobraževanje se bo vršilo po usklajenem programu proizvodnega dela, v skladu s smotri, vsebinami in obsegom sodobnega izobraževanja.

V SRS so navedeni tudi enotni kriteriji glede nagrajevanja učencev kritja stroškov prevoza na proizvodno delo, zaščitnih sredstev, povračila stroškov povezanih z realizacijo proizvodnega dela in podobno.

Določene so tudi obveznosti, ki jih imajo učenci na proizvodni praksi.

Samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah in obveznostih pri izvajanju vzgojno izobraževalnih programov bo zopet korak naprej na področju izobraževanja oziroma vključevanja mladine v gradbene poklice.

primerih pa delavec lahko zaprosi za odsotnost z dela brez nadomestila, saj ima delavec pravico biti odsoten z dela brez nadomestila osebnega dohodka pod pogojem, da odsotnost ne bo motila delovnega procesa tudi v primeru, če gre za udeležbo na športnih in drugih kulturnih prireditvah izven delovne organizacije — do 15 koledarskih dni.

Odsotnost z dela brez nadomestila OD odobrava na pismeno zahtevo delavca direktor TOZD, v primeru spora pa odloča komisija za delovna razmerja.

VPRAŠANJE:

P. S. zanima, kolikšni so roki zastaranja pri disciplinskih postopkih.

ODGOVOR:

V naših pravilnikih o delovnih ra-

zmerjih imamo določeno, da uvedba in vodenje postopka zaradi kršitve delovne obveznosti zastara v roku 12 mesecev od dneva, ko je bila kršitev storjena. Za delavce, ki so na delu v tujini, pa začne teči rok z dnem, ko se vrnejo v domači kraj dela.

Izvršitev izrečenih ukrepov zastara v roku 60 dni od pravnomočnosti odločbe o izreku ukrepa.

Če ima dejanje, s katerim je bila storjena kršitev obveznosti za posledico tudi kazensko odgovornost, zastara uvedba in vodenje postopka v 12 mesecih od dneva, ko je pristojni organ obvestil organizacijo združenega dela o kršitvi in storilcu oziroma ko zastara kazenski pregon.

MIRA BARTOL

Pravni nasveti

VPRAŠANJE:

Naš delavec, ki je aktiven športnik, nas sprašuje, kako je v Gradisu urejena odsotnost z dela v primeru udeležbe na športnem tekmovanju.

ODGOVOR:

V naših pravilnikih o delovnih razmerjih imamo obravnavana dva primera odsotnosti z dela zaradi udeležbe na športnih tekmovanjih. Za pripravo in udeležbo na proizvodnih športnih tekmah, ki so v interesu Gradisa, je lahko delavec odsoten z dela in sicer do 7 dni. Pri tem je potrebno upoštevati, da ima dela-

vec pravico biti odsoten z dela do 7 dni v posameznem koledarskem letu s pravico do nadomestila osebnega dohodka v primerih, ki so naštetih v poglavju, kjer je govor o plačani odsotnosti z dela. Delavec seveda uveljavlja pravico do plačane odsotnosti z dela z verodostojnim potrdilom v kadrovske socialni službi TOZD, ki o odsotnosti vodi evidenco. O odsotnosti delavca z dela z nadomestilom OD odloča direktor TOZD na podlagi ustreznih dokazil in v skladu s tem pravilnikom.

V primeru spora odloča komisija za delovna razmerja. V vseh ostalih

ZA DELO V TUJINI JE POTREBNA ENOTNOST, STROKOVNOST IN ORGANIZIRANOST

Nadaljevanje s 13.str.

vođje projekta ter delavcev. Na področju delovnega časa je potrebno racionalizirati izrabo ter striktno izvajati prerazporeditve v skladu s planom del tako tedensko kot dnevno ter se držati plana izrabe v skladu z določbami samoupravnih aktov ter sklepi samoupravnih organov. Zlasti pri prerazporejanju ter dnevni razporeditvi je treba vztrajati na nalogah vodstva projekta na tem področju, kot jih določa samoupravni sporazum.

Dosledno je treba izvesti stroškovno spremljanje projekta in to do nivoja sektorjev in posameznih lokacij.

Na področju izrabe mehanizacije je potrebno skrbeti za polno angažiranje, racionalizacijo ter čuvanje zaupanih sredstev ter zmanjšati število zastojev na minimum. Upoštevati je potrebno zahteve po prihrankih pri energiji, enako kot v domovini. Tudi na tem področju je nujno izboljšati evidence ter vzpostaviti evidentiranje vsakega primera poškodovanja stroja.

Mesečno je potrebno spremljati uspeh po posameznih dejavnostih ter sektorjih, da takoj ugotovimo odstopanja ter lahko ustrezno ukrepamo.

Bolj kot do sedaj moramo izplačila osebnih dohodkov po posameznih kriterijih vezati na realizacijo.

STALIŠČA PROBLEMSKE konference

1. Družbenopolitične organizacije zahtevajo od poslovnega odbora in zlasti vodstva delovne enote v Iraku, da izvedejo prerazporeditev delovnega časa, v skladu s terminsko predvideno realizacijo del. Ure nad skupnim številom rednega in prerazporejenega delovnega časa se evidentirajo kot nadure, pri tem pa skupna kvota ur ne sme preseči 260 ur mesečno.

Zahteva izhaja iz že sprejetega samoupravnega sporazuma čl. 21 in 22.

Zahtevamo od direktorja delovne enote v Iraku, da poda pismeno poročilo z obrazložitvijo in razlago, zakaj se citirana člena nista izvajala ter predlogom nadaljnjih ukrepov za izvajanje določil in sklepov konference.

2. Pri ključnih mestih na projektu ter v domovini je potrebno takoj ugotoviti pomanjkljivosti ter pristopiti v mesecu oktobru k ustreznim prerazporeditvam, zamenjavam, okrepitevam na način, da se zagotovi kontinuiteta dela.

Za realizacijo stališča je zadolžen Plan procesa in poslovni odbor v mesecu oktobru 1982.

Poslovnemu odboru, predsedniku poslovnega odbora ter ekipi, ki bo odpotovala na projekt, za realizacijo sanacijskega programa, so vsi predstavniki družbenopolitičnih organizacij dolžni nuditi podporo in pomoč pri realizaciji sklepov ter stališč in sanacijskih ukrepov. Hkrati problemska konferenca predlaga delavskim svetom sodelujo-

IRAQ العراق

čih delovnih organizacij, da pooblastijo individualne poslovodne organe in člane poslovnega odbora za takojšnje ukrepanje na področju nujnega razporejanja kadrov.

Vodja ekipe za realizacijo sanacijskega programa je dolžan zagotoviti tekoče informiranje predstavnikov družbenopolitičnih organizacij o vseh ukrepih.

Za kontrolo izvajanja predvidenih ukrepov je zadolžen koordinacijski odbor, sestavljen iz sodelujočih delovnih organizacij.

3. Glede na nastalo situacijo zahtevamo striktno izvajanje sprejetega samoupravnega sporazuma v mesecu maju 1981. Kar se tiče izvajanja sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma, poslovni odbor naj konkretno precizira, katera določila se začnejo izvajati ter katera se uskladijo z republiškim dogovorom, ki bo predvidoma sprejet 1983. leta.

IRAQ العراق

Za realizacijo zadolžen plan procesa v oktobru 1982.

4. Strokovne službe v domovini morajo zagotoviti pravočasno pripravo gradiva za samoupravne aktivnosti na projektu. Obenem se mora zagotoviti redno pošiljanje zapisnikov s sej družbenopolitičnih organizacij, TOZD in DSSS sodelujočih delovnih organizacij.

Od vodstva projekta zahtevamo, da omogoči izvajanje samoupravnih in družbenopolitičnih aktivnosti na projektu.

Zapisnike sej sveta delovne enote in DPO morajo dobiti: predsedniki delavskih svetov sodelujočih delovnih organizacij in ustrezne strokovne službe.

Zagotoviti je potrebno kontrolno funkcijo, ki jo bo izvajal koordinacijski odbor in v tem smislu zagotavljal aktivnosti DPO sodelujočih delovnih organizacij na projektu in v domovini.

Za realizacijo stališča zadolženi: plan procesa, sektor poslov samoupravljanja, družbenopolitične organizacije TOZD in DSSS sodelujočih DO in vodstvo projekta v Iraku.

Rok: takoj!

5. Skladno z uvodnim poročilom za problemsko konferenco in na osnovi širše obravnave na samoupravnih organih ob obravnavi polletnega poročila o poslovanju na projektu v Iraku se predlaga, da sanacijska komisija ugotovi možnosti in izdela konkreten predlog za enostavno, vendar striktno spremljanje stroškov po vseh sektorjih in lokacijah z namenom sprotne ugotavljanja rezultatov poslovanja po sektorjih.

6. Problemska konferenca zahteva od vodstva delovne enote in plana procesa, da še nadalje posveča pozornost zagotavljanju družbenega standarda, življenjskih in delovnih pogojev delavcev ter rekreativnemu in kulturnemu področju.

Osobni dohodak — materijalna i moralna stimulacija

Društvena akcija svođenja osobnih dohodaka u okviru dogovorene politike u SR Hrvatskoj daje efekte i energično će se dovesti do kraja. Istodobno se, međutim, inzistira i na smanjenju, u raspoložive okvire, i svih drugih oblika potrošnje, pri čemu se polazi od ocjene da se osobnim dohocima ne može pripisivati značaj jednog od glavnih uzročnika inflacije i privredne nestabilnosti. Tim prije, što se najveći dio OUR-a u Republici i ove, kao i priteklih godina, ponašao krajnje ekonomski racionalno i politički svjesno i odgovorno u raspodjeli sredstava za osobne dohodke. Istodobno, udio osobnih dohodaka u raspodjeli ukupnog društvenog dohodka sve se više smanjuje, što dovodi do društvenog devalviranja rada i zalaganja radnika u udruženom radu.

Takve ocjene izrečene su na nedavnoj zajedničkoj sjednici Centralnog komiteta Saveza komunista Hrvatske i Republičkog vijeća Saveza sindikata posvećenoj aktualnim pitanjima i zadacima ostvarivanja politike stjecanja i raspodjele dohotka i osobnih dohodaka. U zaključcima zajedničke sjednice istaknuti su u prvi plan zadaci na provođenju republičkog društvenog dogovora o dohodku sa akcentom na

veće vrednovanje proizvodnog, kreativnog i rada pod težim uvjetima, kao i na dosljednom provođenju akcije da sve organizacije udružene rada koje su preplatile osobne dohodke u iduća dva mjeseca dovedu raspodjelu u sklad sa utvrđenom politikom i ostvarenim dohotkom i čistim dohotkom.

Aktualna ekonomska situacija je takva, rečeno je tom prilikom, da više nije realna proklamirana parola da se mora povećavati proizvodnja i dohodak da bi se održao standard i potrošnja. Sada je obrnuto: moraju se svesti svi oblici potrošnje u okvire ostvarenog dohotka i to čak niže za iznos dugovanja inozemstvu da bi se zaustavio pad proizvodnje i stvorili ekonomski uvjeti za njezino oživljavanje. U tom je kontekstu otvoreno rečeno da je u toku pad i da će se i ubuduće privremeno događati relativno snižavanje realnih osobnih dohodaka i životnog standarda radnih ljudi. Istodobno se sindikat zalaže i za radikalnije poduzimanje mjera da teret prevladavanja teškoća ne snose prije svih i najviše radni ljudi u udruženom radu, kroz sporeni porast osobnih dohodaka, nego podjednako sve strukture društva i kroz sve vidove potrošnje.

U tom svjetlu treba gledati i kre-

tanja osobnih dohodaka i oštru reakciju dijela udruženog rada na one koji su za osobne dohotke podijelili više no što su imali i nego što bi prema društvenim opredjeljenjima smjeli. Radnici samoupravljači, ističe predsjedavajući Vijeća SSH Mirko Mečava, u ogromnoj većini nisu skloni neracionalnom gospodarenju društvenim sredstvima. Stoga je posve opravdano što su se organi sindikata i dio javnosti odlučno suprotstavljali pokušaju zakonskog reguliranja raspodjele.

Podaci o kretanju osobnih dohodaka privrede SR Hrvatske od 1978. godine pokazuju da stalno opada njihov udio u društvenom proizvodu, a osobni dohoci čine svega 10,8 posto u ukupnom prihodu privrede. Otuda i težina upozorenja da se ciljevi stabilizacije moraju dosljedno ostvarivati na svim sektorima. U tom se kontekstu posebno otvara pitanje uvjeta stjecanja dohotka, koji su naročito pod pritiskom naraslih ekonomskih problema, vrlo različiti za pojedine grane, pa otuda proizlaze i velike razlike u osobnim dohocima koje nisu rezultat rada i produktivnosti.

U nekim djelatnostima gdje se visoki dohodak ostvaruje pod iznimno povoljnim prirodnim, tržišnim ili

drugim uvjetima ima i grupovlasičkih zloupotreba samoupravne slobode u raspoređivanju čistog dohotka isredstava za osobne za osobne dohotke kao u šumarstvu, elektroprivredi, naftnoj industriji, vanjskoj trgovini i slično.

Koliko je važna borba za produktivnost u svakoj sredini pokazuju i brojni primjeri da OOUR-i, uz približno iste uvjete privređivanja i poslovanja, postižu velike razlike u dohotku, što se može isključivo pripisati tzv. unutrašnjim subjektivnim faktorima.

Stav je sindikata u vezi raspodjele osobnih dohodaka, da se treba snažno angažirati ne u pravcu njihovo ograničavanja, nego u pravcu dohodak i, u skladu s tim, osobni dohoci po osnovu rada i rezultata rada što brže rastu, i da to bude osnovna motivacija za zalaganje radnika u procesu rada i u delegatskom sistemu. Tim više, što podatak da osnovni dohoci sudjeluju sa svega oko 40 posto u ukupnim primanjima stanovništva u Republici, upozorava da sve više gubi svoj pravi smisao. Visina osobnog dohotka, ističe se u sindikatu, mora postati materijalna i moralna stimulacija za rasplamsavanje stvaralačke aktivnosti i inicijative radnih ljudi.

DAVORKA STANEŠIĆ

V Bosni i Hercegovini se mijenja svijest o nagrađivanju

Prve analize široke akcije sindikata Bosne i Hercegovine na boljem vrednovanju proizvodnog rada pokazale su da se ova akcija u republici odvija željenim pravcem. Sve više je, naime, kolektiva koji su stvorili uslove za trajnu promjenu odnosa na većem vrednovanju proizvodnog i rada u oteženim uslovima. Prema raspoloživim podacima iz brojnih organizacija i opštinskih vijeća Saveza sindikata izvršene su izmjene i dopune pravilnika u oko 20 odsto osnovnih organizacija udruženog rada Bosne i Hercegovine.

Kvalitet izvršenih izmjena i dopuna različit je po pojedinim organizacijama udruženog rada. Najbolji rezultati postignuti su u onim organizacijama u kojima je izvršena izmjena u analitičkim procjenama poslova i zadataka ili je urađena nova procjena gdje je rad proizvodnih radnika više vrednovan po složenosti, odgovornosti i uslovima rada. Na taj način obezbjeđeno je da se već u polaznim osnovama rad proizvodnih radnika, po pravilu, više vrednuje u odnosu na rad radnika na administrativnim i drugim poslovima koji nisu u neposrednoj funkciji ostvarivanja proizvodnje. U strukturi ukupnog ličnog dohotka promjenjeno je i učešće po osnovu uslova rada. Radnici sada po tom osnovu

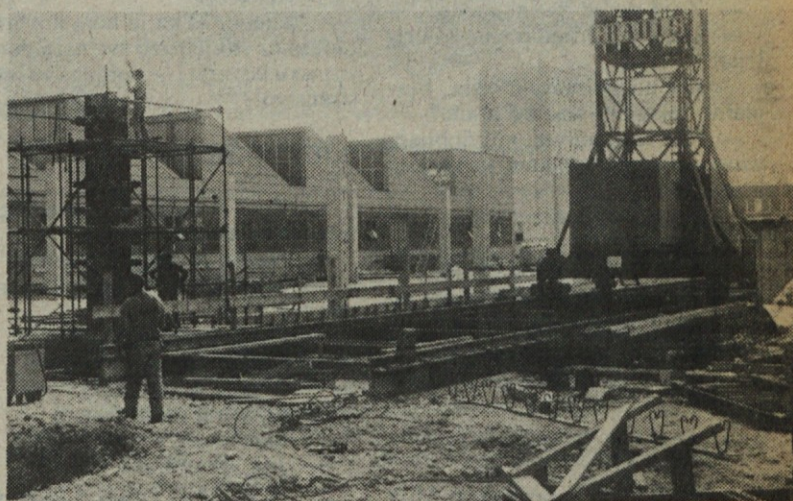
ostvaruju od 20 do 30 odsto ličnog dohotka, a u jednom broju organizacija udruženog rada i do 50 odsto. To se, prije svega, odnosi na radnike koji obavljaju poslove pod zemljom, na visini, u buci, prašini, sa velikim fizičkim naporima ili pod uticajem štetnih gasova, pare ili slično. Time je, u stvari, zaživjela praksa da radnici koji obavljaju poslove u oteženim uslovima ostvaruju veće lične dohotke od drugih radnika, posebno kada je u pitanju rad rudara, sjekača, vozača, tkača, zidara, tesara i drugih. Evo i primjera kolektiva koji su ovu ideju potpuno primijenili u praksi. Rad u oteženim uslovima i u ukupnom ličnom dohotku učestvuje od 20 odsto u SOUR »Jelšingrad«, GIK »Kozara«, SOUR »Rudi Čajavec«, Tvornica obuće »Bosna« i drugim. Izmjenama i dopunama pravilnika u Željezari Ilijaš predviđeno je veće vrednovanje rada pod oteženim uslovima i do 30 odsto. Ukratko, već u startu, u nekim kolektivima ovaj rad se više vrednuje i do 50 odsto, što je imalo uticaja i na veću proizvodnju.

Rezultati ostvareni u ovim organizacijama udruženog rada pokazuju da se većem vrednovanju proizvodnog i stvaralačkog rada sve više prilazi kao jednom od najvažnijih i najaktuelnijih zadataka društveno-

ekonomskog razvoja. Na to upućuju i pozitivne promjene od kojih je došlo u visini ličnih dohodaka u privredi. U odnosu na društvene djelatnosti, kao i tendencije bržeg rasta ličnih dohodaka u organizacijama udruženog rada materijalne proizvodnje. U periodu od 1978. do 1981. godine čisti lični dohodak po radniku u privredi povećan je za 99 odsto, a u vanprivrednim djelatno-

stima za 74 odsto. Slične tendencije prisutne su i kada je reč o visini ličnih dohodaka po pojedinim društveno-političkim zajednicama. Tako je u posljednje vrijeme sve veći od prosječnog ličnog dohotka u društvenim djelatnostima i u kojima lični dohoci radnika u privredi rastu brže od ličnih dohodaka u društvenim djelatnostima.

Z. Milanović

Svijest o nagrađivanju proizvodnog rada mijenja se i u drugim našim republikama

Teret stabilizacije mora biti podjednak za sve

Dok mi pravimo socijalnu »kartu« radnika sa najmanjim primanjima i nastojimo u sadašnjim uslovima koliko — toliko da im pomognemo, dotle jedan sportaš samo za vrijeme služenja vojnog roka prima hranarinu u vrijednosti godišnjeg primanja našeg dobrog radnika. Kako da to protumačimo, ako ne paradoksom našeg društva u kojem je kumovala neodgovornost i neefikasnost sistema da se odbrani od kriminalnog djelovanja brojnih sportskih organizacija.

Ovako je prokomentarisao jedan delegat Centralnog komiteta Saveza komunista Bosne i Hercegovine, na sjednici ovog najvišeg partijskog foruma, sadašnje reagovanje radnika svoje sredine na neke pojave, u našem društvu koje su daleko od logike socijalističkog sistema. Jer, očito je, teret stabilizacionih mjera najviše je pogodio radničku klasu i radne ljude i oni je podnose dostojanstveno i mirno sa doduše neskrivenim revoltom na one koji to izigravaju i kojima je štednja i manja potrošnja daleko od pameti.

Navedena »primjedba« jedna je od brojnih izrečenih u dosta mirnom tonu, ali sa prizvukom gorčine na rad brojnih institucija sistema, koje se lako tolerisale ono što nikako nisu smjele — kriminal, nepoštovanje propisa, dogovora i drugih »naših«

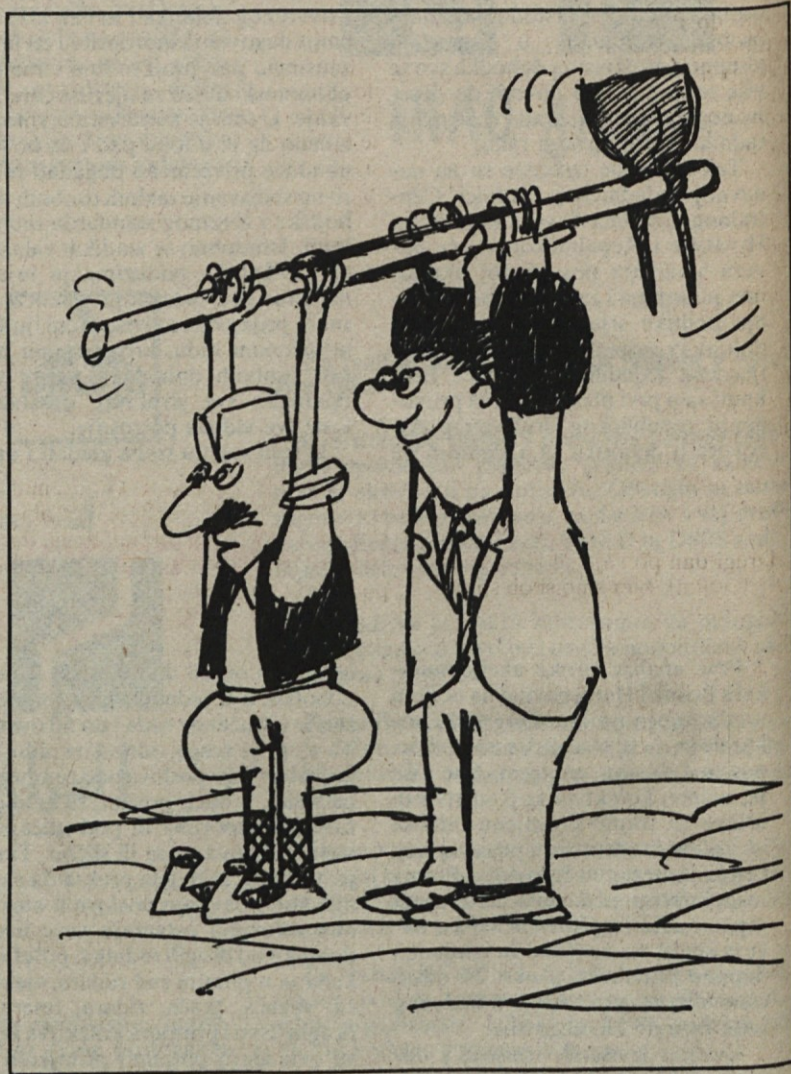
oblika izigravanja i traženja »rupa« u zakonskim odredbama. Zabrinjavajuće razmjere poprimila je pojava nepoštovanja i neprovođenja samoupravnih akata, društvenih dogovora i sporazuma i, uopšte, nedosljednog provođenja zakonskih propisa. Sve je i izraženija perfidnost, drskost i bezobzirnost pojedinaca u iznalaženju načina za sticanje protivpravne imovinske koristi na štetu društva. To je, kako je ocjenio i predsjednik Centralnog komiteta Saveza komunista Bosne i Hercegovine, dovelo i do tako čestih primjedbi radnih ljudi i građana na rad pravosudnih organa, organa uprave, službi društvenog knjigovodstva, inspekcijских i drugih institucija. I ne samo to, njihova nemarnost u radu, dovela je i do povlačenja brojnih radnih ljudi iz aktivnog društvenopolitičkog života i borbe za ekonomsku i političku stabilizaciju, prije svega, zato što se protiv ovih subjektivnih slabosti ne preduzimaju potrebne konkretne i efikasne mjere. Upravo iz tih razloga, mi moramo brže prevladavati oportunističko i pragmatističko ponašanje na svim nivoima, ukoliko ne želimo zapasti u još veće teškoće i probleme, i ne samo u sferi ekonomskih odnosa.

Nije samo u ovoj republici Centralni komitet upozorio na rad navedenih institucija. To su učinili i ostali

forumi tražeći da svaka institucija djeluje u skladu sa svojim ovlaštenjima, jer to je i jedini način da uspješno djeluje sam socijalistički sistem, zbog toga preovlađuje jedinstveno mišljenje da će i rezultati ekonomske stabilizacije zavistiti i od uspješnog rada ovih institucija sistema. A oni su, mora se priznati, proteklih godina bili i te kako neefikasni. Jer, kako protumačiti nalaze

Službe društvenog knjigovodstva u sportskim organizacijama ovih dana, kada se to sve godinama odigravalo pred njihovim »očima«, a da oni o tome nisu ni riječ rekli. Taj je primjer, samo razlog više da se u narednom periodu institucijama sistema stane u kraj ponašanjima o kojima svako govori i zna, izuzev onoga koji bi to trebao i bolje i više da zna.

Z. Milanović

Humor

USPJEH

- Zamisli Rade, s ličnim dohotkom mogu da izadem na kraj.
- Je li na kraj sela ili mjeseca?
- Na kraj mjeseca.
- Zar i pored ove skupoće?
- Da, čak i pored planinskih cijena.
- Da ne dobijaš, možda, besplatno reklamne uzorke hrane?
- Niti reklamiram, niti dobijam uzorke. Samo se slikam sa svojom platom.
- Dobro, objasni mi kako postižeš taj uspjeh?
- Vrlo jednostavno. Dohodak mi traje od prvog u mjesecu jer mi dobijamo platu — tek petnaestog u mjesecu!!

ŠAHISTA

- Znaš li da je poslovoda Mija izvrstan šahista?
- Nisam znao. A s kim je igrao?
- Poigrao se sa svima nama!
- I sve nas je pobedio?

- Nije, ali je kovertirao potez.
- Pa, je li opasan potez?
- Itekako!
- Možemo li i dalje da igramo?
- Mi možemo samo da — sviramo u prste.
- Kako to?
- Lijepo. Mika je tako kovertirao potez što je uzeo sve naše pare, strpao u koverat i — pobjegao u inostranstvo!

LJULJANJE

- Znaš li da nam je preduzeće veoma nestabilno.
- Načuo sam nešto o tome.
- A znaš li da se ljulja i lijevo i desno?
- Zar? A tržište?
- I ono nam je poljuljano.
- A gdje je direktor?
- Otišao u inostranstvo.
- Službeno?
- Jok, da se liječi.
- A kakva je bolest u pitanju?
- Teška. Od poljuljanog ugleda i stalnog ljuljanja dobio je — morsku bolest!

DUŠAN STARČEVIĆ

MISLI O HIGIENI

- Sapun je kao rešenje za stan. Vrlo lahko isklizme iz ruku!
- Zaprljanu prošlost ne izbrisa ni jedan deterdžent.
- Jedan blagajnik je mnogo voleo čistoću. Njegova blagajna je uvek bila dobro — počišćena!
- I u čistim kafanama cifre na računima mnogo da budu — masne!
- Komisija je izvršila raspodelu stanova u preduzeću. Zatim je otišla do česme i — oprala ruke!

Kod nas u preduzeću čistoća je na visini. Uvek zalivamo salu vodom, kad držimo sastanke, da se ne bi »digla prašina«.

Četkica za zube najgore prolazi u životu. Svi je uzimaju na — zub!

Neki fudbaleri su prihvatili geslo iz kafana: »Čist račun — duga ljubav«.

Nije sve tako crno u fudbalu. Ima dosta i belih — lopti!

Dušan Starčević

Izlet mladincev Gradisa v Poreč in Pulo

Po lanskoletnem prvem poskusu je koordinacija mladine Gradisa letos ponovno organizirala izlet za mladince Gradisa. Lansko leto smo izlet organizirali v počitniškem domu v Biogradu na moru, letos pa v našem domu v Poreču. Na tem prelepem izletu smo bili od 18. do 20. septembra. Izleta se je udeležilo 45 mladincev in učencev iz naslednjih tozdov: Ljubljana-okolica, Strojno prometni obrat, Celje, Kovinski obrati Maribor, LIO Škofja Loka, Nizke gradnje Maribor, Jesenice, Ravne na Koroškem in DSSS.

Z vlakom smo se iz Ljubljane odpeljali do Pazina, kjer nas je čakal avtobus in odpeljal do našega počitniškega doma v Poreču. Po namestitvi v sobe nas je že čakalo kosilo, popoldne pa kopanje in sončenje v prelepem vremenu. Malokdo od nas je verjel, da bomo še v drugi polovici septembra tako veselo čofotali in se nastavljali sončnim žarkom, ki so imeli še precej moči.

Po večerji smo na terasi doma organizirali krajši kulturni program in recitirali pesmi naših znanih pesnikov in tudi pesnikov Gradisa, odigrali smo nekaj skečov in izvedli šaljivi kviz znanja, v katerem je nastopil en predstavnik vsakega tozda. Bilo je precej smeha, tako da so si vsi nastopajoči zaslužili aplavz.

Drugi dan po zajtrku smo se odpeljali v Pulj, kjer smo si ob sprem-

ljavi vodiča ogledali znamenito Areno, ki je po velikosti sedma v svetu. Na našo veliko srečo je bil v času našega obiska v puljski luki zasidran »Galeb«, ladja, s katero je naš tovariš Tito v svojih misijah miru preplul številna svetovna morja. Ta dan smo si ladjo lahko ogledali, kajti slavili smo 30-letnico splavitve Galeba iz puljske ladjedelnice Uljanik. Več kot eno uro smo se zadržali na Galebu in si ga podrobno ogledali. Na ladji je bila tudi razstava fotografij s Titovih potovanj od leta 1952 pa do njegovega zadnjega obiska na Galebu.

Prehitro je minil čas v Pulju, saj je v tem lepem mestu veliko kulturno-zgodovinskih spomenikov, ki bi si jih lahko ogledali. Kljub temu smo se morali ob 12. uri odpeljati na kosilo.

Tudi drugo popoldne smo izpolnili s kopanjem in sončenjem ter zabavo na naši plaži in vrtu.

V ponedeljek tretjega dne smo se po kosilu odpravili nazaj v Ljubljano. Naša prva postojanka je bila Postojna, kjer smo si ogledali lepote Postojnske jame. Večina od nas je bila prvič v tej prelepi jami in vsi smo si bili enotni, da je kraški podzemni svet pravo doživetje za vsakega obiskovalca, tako da ni nič čudnega, da je prav Postojnska jama prva v svetu po številu obiskovalcev.

Velika radost za vse nas je bila, da smo si lahko ogledali Titovo ladjo »Galeb«

Iz Postojne smo odšli dovolj zgodaj, da smo prišli pravočasno v Ljubljano in nadaljevali pot vsak v svoj kraj.

Izlet je za vse nas enkratno doživetje, vendar je na koncu vseeno ostal grenak priokus, ker se iz nekaterih tozdov mladinci niso prijavili na izlet (GE Ljubljana, GE Maribor, KO Ljubljana, OGP, Ptuj, Železokrivnica, Koper itd.). Sprašujemo se, ali tam mladinska organizacija ne deluje, ali je zatajilo obveš-

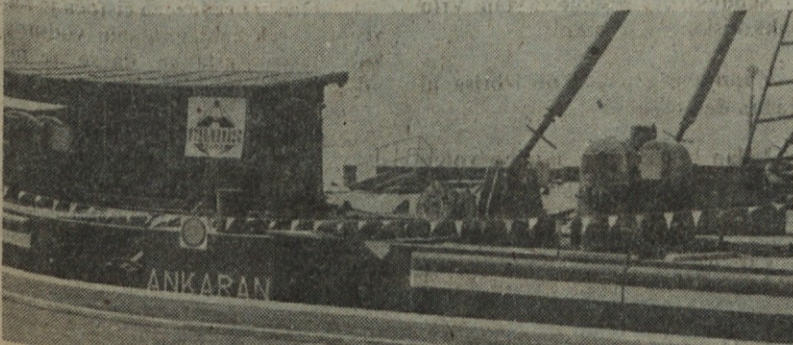
čanje mladincev v teh tozdih ali pa so temu botrovali predsedniki mladine, ki o izletu niso obvestili svojih članov.

Kakorkoli že, vsi tisti, ki se niso udeležili tega izleta, so gotovo prikrajsani za lepo doživetje, saj so taki izleti priložnost, da se mladina v Gradisu med seboj bolje spozna. Take priložnosti pa nekateri ne želijo izkoristiti.

Milenko Nikić

Spominski skupinski posnetek pred našim počitniškim domom v Poreču

V Pulju smo si mladinci ogledali znamenito Arenu.

Maona Ankarán

Naš tozd v Kopru je specializiran za izvajanje vseh najzahtevnejših luških del, za opravljanje katerih pa je potrebna posebna tehnologija in temu primerni stroji in oprema. Velika večina del se opravi na vodi. Za ta dela se uporablja posebna ladja — maona. Koprčani so jo nabavili pred štirimi leti v puljski ladjedelnici Uljanik in je krstili z imenom »Ankarán«. Tudi pri gradnji obale za kontejnerje je maona odigrala svojo pomembno vlogo.

C.P.

V KO Maribor 7 : 4 za neporočene

Tako kot vsako leto si športniki v Kovinskih obratih Maribor prizadevamo organizirati mnoga športna srečanja. Tokrat je bil na vrsti spet nogomet. Pomerili smo se poročeni z neporočenimi. Igrišče nam je odstopilo Železničarsko športno društvo Maribor.

To tradicionalno srečanje smo odigrali 23. 9. popoldne ob 16. uri. Vreme smo imeli še kar ugodno: bilo je oblačno, pa vendar prijetno toplo. Ko je sodnik dal znak za začetek tekme, je vsak kapetan ekipe pove-

del svoje igralce proti centru zelnega »tepiha«. Videti je bilo, kot bi pravi nogometni poznavalci izvajali začetno paradu. Mnogi med njimi so tudi bili pravi asi.

Začetek tekme je pripadel izkušnim poročenim, ki so z vsemi silami hoteli izkoristiti svoje majhne zaloge kondicije. Vse njihove lepe akcije so se končale pred nasprotnim 16-metrskim prostorom, kjer je suvereno vladal branilec Ladič in komaj nekaj več kot meter petdeset visoki vratar Vidačak.

Neporočeni so počasi prevzemali igro in dokazovali, da so polni energije. Tako je v 23. minuti napadalec Šajnovič pustil za seboj Tuteka, Tomasiča in Kiša ter silovito streljal v mrežo poročenih. »Katastrofa je neizbežna,« smo slišali zagretega Piavca, »sedaj jih imajo!« Izmučeni poročeni so zahtevali menjavo, in takoj je solidni najstarejši Tonasič odšel z igrišča. Peršak, ki ga je zamenjal, je hitro prišel pred gol nasprotnika, vendar je nekaj odlični Kiš žogo brnil 10 metrov mimo gola, sam pa je padel na točko 11-metrovke. Smeh navijačev naj mu bo v tolažbo. V prvem polčasu se rezultat ni spremenil. Ostal je 1:0 za neporočene. Za poročene je najlepšo priložnost napravil dolgonogi Tutek, ko je sam prišel pred vratarja, vendar je ta spretno potegnil žogo izpod njegovih nog.

Že v 5. minuti drugega polčasa je bilo 2:0. Dober sodnik Friš je bil v 7. minuti nadaljevanja prisiljen doso-

diti najstrožjo kazen in že je bilo 2:1. Poročeni so imeli novo priložnost, toda tedaj je stopil na sceno Speran, ki je za seboj pustil kar pet mož. Šesti ga je nemočno ustavil na črti 16-metrskega prostora. Udarce je hotel ustaviti Centrih, toda žogo je poslal v na razočaranje vratarja Trstenjaka v lastno mrežo. Tako so neporočeni rezultat povečali na 3:1. Do konca tekme so neporočeni reševali nasprotnikovo mrežo, poročeni pa zastreljali kar 2 enajstmetrovki. Kdo ve, kaj bi bilo, če dober strelec puško, Šenveter, ne bi z bele točke žoge poslal v oblake; mogoče bi neporočeni izenačili. Videli bomo na naslednjem srečanju.

Po končani tekmi pa so tudi gledalci dokazali, da znajo streljati z bele točke in tudi zadeti gol. Začelo je deževati, zato smo se preselili pod streho v bližnjo gostilno, kjer smo živo premelevali smešne dogodke, ki jih ni primanjkovalo.

J. HUMEK

Športna novica iz Iraka

Prvenstvo v malem nogometu

Na našem največjem gradbišču v Iraku se je začelo prvenstvo v malem nogometu. Za to tekmovanje je veliko zanimanje, saj se je prijavilo kar 22 ekip iz različnih delovnih organizacij, ki združujejo delo na tem gradbišču. Ni bilo lahko napraviti razporeda za vse nastopajoče v ligi. Med nami je tudi tovariš Franc Bezjak, republiški sodnik iz Ljubljane, ki je vodil mnoga tekmovanja v domovini tako, da se tudi v Iraku igra po vseh pravih NZJ.

Prvo kolo je bilo odigrano 10. 9. 1982. Ostale tekme se bodo igrale vsak petek prav do novega leta in to v času, ko pojenjuje vročina, to pa je zvečer, ker imamo na igrišču tudi

razsvetljavo. Prav to daje večernim tekmam razpoloženje velikih stadionov in pod našimi reflektorji se zbere tudi več kot 500 gledalcev. Prvouvrščena ekipa bo osvojila nagrado gradbišča, vodi pa se tudi lista najboljših strelcev ter vratarjev in vrstni red ekip v fair playu, vsi pa bodo tudi nagrajeni.

Vsi z zanimanjem pričakujemo nadaljnji razplet tekmovanja. Nekateri so že začeli ugibati o tem, kdo bo prvak. Tako prosti dnevi na gradbišču ob spremljanju tekem v malem nogometu nudijo razvedrilo tekmovalcem in gledalcem, ki vroče navijajo za svoje izbranec.

V. I.

Prijateljska nogometna tekma v Iraku

Dne 20. 9. 1982 so se v večerni tekmi pomerili reprezentanci našega gradbišča v Iraku in Rad-Beograd iz Suwaira. Ob igrišču »25. maj« se je zbralo več kot 700 ljubiteljev nogometa. Vzdušje je bilo prav veličastno in gledalci so navdušeno pozdravljali napete akcije obeh moštev.

Tekma je bila prijateljska, izredno fer in na visoki tehnični ravni malega nogometa. Že prvi polčas so dobili naši igralci s 3:0. Kljub temu tempo

igre v drugem polčasu ni padel. Igralci so se še bolj razigrali in po nekaj menjavah na koncu dosegli imeniten uspeh. Zmagali so z 9:0. Nepopisno je bilo veselje, ko je sodnik, ki je sodil odlično, odpiskal konec tekme. Vrstile so se čestitke od vsepovsod obema ekipama za prikazano igro. Vsi so hoteli na igrišče. Tako se je sklenilo eno od prijateljstev in športno sodelovanje je med projekti daleč od domovine, v Iraku.

V. I.

Planinski izleti v oktobru, novembru in decembru

Planinsko društvo GRADIS je na osnovi plana in programa izletov za letošnje leto v oktobru, novembru in decembru pripravilo sedem izletov, ki so v primerjavi z izleti iz prejšnjih mesecev dosti manj zahtevni, nekateri pa bodo opravljeni tudi že v snegu.

Datum	Smer izleta	Cilj
16. oktober	Črnivec — Lepenatka — Veliki Rogatec — Gornji grad	Veliki Rogatec, 1557 m
30. oktober	Ig — Kurešček — Mokerc — Turjak	Mokerc, 1058 m
16. november	Breg — Veliko Kozje — Zidani most	Veliko Kozje, 987 m
27. november	Sp. Idrija — Vojsko — Hleviške planine — Idrija	Hleviške planine, 907 m
4. december	Mlinše — Zasavska Sv. gora — Sava	Zasavska Sv. gora, 849 m
11. december	Donačka gora	Donačka gora, 883 m
25. december	Vrhnika — Planina nad Vrhniko — Vrhnika	Planina nad Vrhniko, 735 m

Vsi omenjeni izleti so enodnevni, prevoz pa je kombiniran z avtobusi in vlaki.

Vse informacije dobite na oglasnih deskah v vaših tozidih ali pri tovarišu Ivu Komarju, GIP Gradis — DSSS Šmartinska 134a, Ljubljana, telefon 441-422.

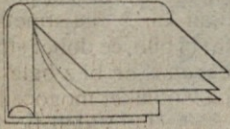
C. Pavlin

Jesensko vreme in dež prihajata vse hitreje, tako da tudi sezona balinanja gre proti koncu, in bodo jeklene kugle mirovale do spomladi.

**11. KONGRES
ZSMS
NOVO MESTO
22. 23. 24.
OKTOBER 1982**

Naloge koordinacije ZSMS do konca leta

Na seji koordinacijskega sveta OO ZSMS Gradisa, ki je bila 7. septembra v delovni skupnosti skupne službe, so bili potrjeni zaključki razprav za 11. kongres ZSMS, ki smo jih objavili že v prejšnji številki. Razen tega je bil sprejet plan in program aktivnosti koordinacijskega sveta do konca letošnjega leta. Le-tega tudi objavljamo:

Oktober:

- 6. redna seja koordinacijskega sveta,
- seminar za predsednike, sekretarje ter po dva najaktivnejša mladince iz vsake organizacije o zaključkih in usmeritvah 11. kongresa ZSMS,
- spremljanje in sodelovanje pri vseh dogodkih v okviru Gradisa.

November:

- 7. redna seja koordinacijskega sveta,
- spremljanje uresničevanja zaključkov iz posveta družbenopolitičnih delavcev v Ankaranu,
- javna razprava o gradivu za 11. kongres ZSM Jugoslavije, ki bo decembra v Beogradu,
- sodelovanje na vseh sejah DPO v okviru Gradisa.

December:

- zbiranje gradiva za podelitev diplome najboljši mladinski organizaciji v Gradisu; podelitev bo februarja 1983,
- 8. redna seja koordinacijskega sveta,
- izdelava programa dela za leto 1983,
- izdelava finančnega plana koordinacijskega sveta za leto 1983,
- spremljanje in sodelovanje na vseh sejah DPO in samoupravnih organov Gradisa,
- obravnavna stališč in smernic dokumentov 11. kongresa ZSM Jugoslavije,
- priprava in organizacija vsega potrebnega za ustanovitev Gradi-sove mladinske delovne brigade, ki bi v letu 1983 nastopila na eni največjih mladinskih delovnih akcij v Jugoslaviji.

C. P.

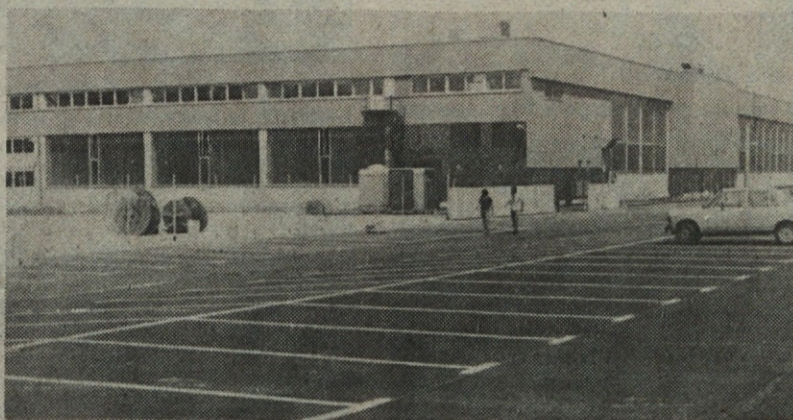
ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega draga moža, očeta, dedka, brata in strica.

FRANCA KOVIČA

se iskreno zahvaljujemo njegovim bivšim sodelavcem, kolektivu Strojnih prometnih obratov Gradisa za izrečena sožalja, spremstvo na njegovi zadnji poti in podarjeno cvetje.

Zena Marija in otroci

Ponovno so se srečali upokojevci kovinskih obratov Ljubljana

Kot že vrsto let doslej, tudi letos v tozdu Kovinski obrati Ljubljana niso pozabili na svoje upokojevce in tako se tradicija srečanj nadaljuje. Srečanje je organizirala sindikalna organizacija, udeležilo pa se ga je okrog 30 upokojevcev.

Zborna mesto je bilo na Šmartinski 32, kjer so upokojevce pričakali predstavniki družbenopolitičnih organizacij, predsednik delavskega sveta in direktor tozda, tovariš Joško Repše.

Z avtobusom so se zatem odpeljali do nove tovarne gradbenih strojev in opreme ob Letališki cesti, kamor se bodo v kratkem preselili Kovinski obrati (proizvodna hala je že dokončana, dokončati je potrebno le še garderobe). Selitev bo

vsekakor opravljena že letošnje leto. Upokojevce je zanimalo vse v zvezi z gradnjo nove tovarne, organizacijo proizvodnje in preselitvijo.

Ugotovili so, da je za proizvodni proces dobro poskrbljeno, prav tako tudi za samo počutje delavcev; pogoji za delo bodo tako neprimerljivo boljši kot so bili v starih prostorih. Vse to pa pomeni, da se bodo tudi upokojevci že prihodnje leto zbirali ob Letališki cesti pod novo streho.

Po ogledu novih proizvodnih prostorov so se upokojevci z avtobusom odpeljali na Pohorje, kjer so imeli prisrčen sprejem in kosilo v našem domu. Obujali so spomine na leta, ko so bili še aktivni, z željo, da bi njihovi nekdanji sodelavci v sedanjih težkih pogojih imeli čim več uspeha pri delu.

Upokojevci KO Ljubljana so si ogledali novo tovarno gradbene opreme in strojev, kamor se bodo v kratkem preselili Kovinski obrati

Na koncu so obljubili, da se bodo tudi prihodnje leto srečali in da bo tako ostala vez med njimi in aktivnimi sodelavci v Kovinskih obratih Ljubljana trajna.

C. P.

BODO MISLILI, DA DELAMO ZASTONJ

— Frančelj, vidiš tudi to smo dočakali, da je prišla kriza v gradbeništvu.

— Ja, pa še res je. Zdi se mi, da nas bodo kar povozili.

— Veš, imam predlog, če bi se preimenovali iz »Gradis« v »Gratise«.

GRADISOV VESTNIK izdaja organizacija združenega dela gradbeno industrijskega podjetja GIP Gradis Ljubljana. Izhaja mesečno v 10.000 izvodih. Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Milenko Nikić, Ludvik Šnajder, Franjo Štromajer, Rudolf Ludvik, Zorana Klun, Mirko Zemlič. Glavni in odgovorni urednik Lojze Cepuš. Tehnični urednik Matija Krnc. Tiska tiskarna Ljudska pravica v Ljubljani. Naslov uredništva: GIP Gradis Ljubljana Šmartinska 134 a, 61000 Ljubljana.

Čeprav je bil končni cilj še daleč, smo se iz Vodnikove kočice spočili in okrepili z enolončnico pogumno »zapodili« v hrib.

Po krstu je nastal tale skupinski posnetek, ki dokazuje, da so zelenci postali enakopravni »starim bajtam«. Čudovit pogled z Očaka je poplašal ves trud in kaplje znoja.

Izvedbo krsta za »zelence« so prevzeli vodniki, potekala pa je brez zastojev

Na poti čez Hribarice so četrturtni počitek pozdravili vsi. Posebno je bil dobrodošel udeležencem s težkimi nahrbtniki.

Kredarica je bila malo stran od začrtane poti, vendar smo vseeno poslali predstavnike, da si ogledajo potek gradnje in kvaliteto Gradisovih oken. Razumljivo je, da je bil eden od njih tudi naš novinar Cveto.

Krst na Triglavu

Letošnjega izleta na Triglav, ki ga je vzorno organizirala osnovna organizacija ZSMS-DSSS ob pomoči Planinskega društva GIP GRADIS, se je udeležilo 24 planincev. Ker jih skoraj polovica še ni »pohodila« Očka, je bil izlet še bolj mikaven.

V čudovitem vremenu smo se v nedeljo, 12. 9. odpeljali z lastnimi avtomobili skozi Staro Fužino na planino Voje. Od tam nas je pot vodila mimo Vodnikove kočice do Planike, kjer smo prespali. Vzpon na vrh se je začel v ponedeljek zjutraj v jasnem vremenu. Vsi naporji so bili poplačani, saj je bil pogled na bližnje in daljnje vrhove enkratni. Sestop do Planike, nato do kočice na Doliču in preko Prehodavcev na Sedmera jezera je bil ponedeljkovo »delo«.

Zadnji del poti na planino Jezero, planino Vogar in planino Voje smo prehodili v torek. Z majhno »veselico« v Bohinju smo izlet zaključili. Ostali so lepi spomini in želja po spoznavanju novih vrhov.

MARKO ŽONTAR

Umivanje v kristalno čistem jezeru in skleda okusnih žgancev v koči na Prehodavcih je bila nagrada za tiste, ki so želeli imeti žig tudi od tu

Izleta na Triglav se je udeležil tudi dolgoletni član PD Gradis Jože Sever